

Smernice OECD za večnacionalne družbe

IZDAJA 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Smernice OECD za večnacionalne družbe 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO**

Ta prevod je objavljen v dogovoru z OECD. To ni uradni prevod OECD. Kakovost prevoda in njegova koherenca z besedilom dokumenta v izvornem jeziku sta izključno v odgovornosti avtorja(-jev) prevoda. Pri neskladju med izvornim dokumentom in prevodom velja samo besedilo izvornega dokumenta.

Ta dokument je objavljen v odgovornosti generalnega sekretariata OECD. Izražena mnenja in argumenti v tem dokumentu nujno ne odražajo uradnih pogledov organizacije ali vlad njenih držav članic.

To publikacijo navajajte kot:

OECD (2011), Smernice OECD za večnacionalne družbe, OECD Publishing

Prvotno objavil OECD v angleškem in francoskem jeziku z naslovi:
OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2011 Edition/Les principes directeurs de l'OCDE à l'intention des entreprises multinationales
Édition 2011

© 2011 OECD

Vse pravice pridržane.

© 2016 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo za slovensko izdajo.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en>

Uvod

Smernice OECD za večnacionalne družbe (smernice) so priporočila vlad večnacionalnim družbam, ki delujejo v državah pristopnicah ali zunaj njih. Zagotavljajo neobvezujoča načela in standarde odgovornega poslovnega ravnanja v globalnem kontekstu, skladno z veljavnimi zakoni in mednarodno priznanimi standardi. *Smernice* so edini večstransko dogovorjen in celosten kodeks odgovornega poslovnega ravnanja in vlade so se zavezale, da ga bodo spodbujale.

Priporočila *smernic* izražajo skupne vrednote vlad držav, iz katerih izhaja velik delež mednarodnih neposrednih naložb in kjer imajo svoj sedež številne največje večnacionalne družbe. *Smernice* želijo spodbujati pozitivne prispevke družb h gospodarskemu, okoljskemu in družbenemu napredku po vsem svetu.

Smernice podpira edinstven izvedbeni mehanizem nacionalnih kontaktnih točk (NCP), agencij, ki so jih ustanovile vlade pristopnice za podporo in izvajanje *smernic*. Nacionalne kontaktne točke podpirajo družbe in njihove deležnike, da sprejmejo ustrezne ukrepe za nadaljnjo izvajanje *smernic*. Prav tako zagotavljajo posredovalno in usklajevalno podlago za reševanje morebitnih vprašanj v praksi.

Dne 4. maja 2010 so vlade 42 držav OECD in držav, ki niso članice OECD, ob upoštevanju Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah, večnacionalnih družbah in zadevnega sklepa začele posodabljati smernice, da bi v njih odrazile spremembe v mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah od zadnjega pregleda leta 2000. Z dogovorjenimi spremembami se želi zagotoviti kontinuirana vloga smernic kot glavnega mednarodnega instrumenta za spodbujanje odgovornega poslovnega ravnanja.

Posodobljene *smernice* in zadevni sklep je sprejelo 42 vlad pristopnic 25. maja 2011 na srečanju ministrov ob 50. obletnici ustanovitve OECD.

Spremembe *smernic* vključujejo:

- Novo poglavje o človekovih pravicah, ki je skladno z vodilnimi načeli o podjetništvu in človekovih pravicah: Izvajanje okvira Združenih narodov »varovanje, spoštovanje in pomoč«.
- Nov in celosten pristop k skrbnemu pregledu poslovanja in odgovornega upravljanja dobavne verige, ki pomeni bistven napredek v primerjavi s predhodnimi pristopi.

- Pomembne spremembe v številnih specializiranih poglavjih, kot so Zaposlovanje ter odnosi med delodajalci in delojemalci, Boj proti podkupovanju, zahtevi po podkupnini in izsiljevanju, Okolje, Interesi potrošnikov, Razkrivanje informacij in Obdavčitev.
- Jasnejša in okrepljena postopkovna pravila za krepitev vloge nacionalnih kontaktnih točk, izboljšanje njihove uspešnosti in povečanje funkcionalne enakovrednosti.
- Proaktivno izvajanje agende za pomoč družbam pri izpolnjevanju njihovih odgovornosti ob pojavu novih izzivov.

Posodobitev *smernic* so izvedle vlade pristopnic in vključujejo intenzivna posvetovanja z najrazličnejšimi deležniki in partnerji. Vse države, ki niso članice G20, so bile povabljene k sodelovanju na pravični osnovi; navedene države so pomembno prispevale, kot to velja tudi za udeležence regionalnih posvetovanj iz Azije, Afrike, Latinske Amerike ter Bližnjega vzhoda in Severne Afrike. Svetovalni odbor za podjetja in industrijo pri OECD, Svetovalni odbor sindikatov pri OECD in OECD Watch so predstavili mnenja podjetij, delavskih organizacij in nevladnih organizacij (NGO) na rednih posvetovalnih srečanjih in njihovo aktivno sodelovanje v svetovalni skupini predsednika delovne skupine, ki je odgovoren za posodobitev *smernic*. Posebni predstavnik generalnega sekretarja ZN za podjetništvo in človekove pravice, profesor John Ruggie, Mednarodna organizacija dela, je skupaj z drugimi mednarodnimi organizacijami prav tako prispeval obsežne informacije o posodobitvi.

Odbori OECD za konkurenčnost, potrošniško politiko, korporativno upravljanje, zaposlovanje, delo in socialne zadeve, okoljsko politiko, finančne zadeve in delovna skupina proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev so prispevali k reviziji pomembnih specialnih poglavij *smernic*.

Delo na posodobitvi so podpirali Oddelek za naložbe kot sekretariat odbora za naložbe OECD v tesnem sodelovanju s pravno službo, Center OECD za davčno politiko in upravo, Oddelek za boj proti korupciji, Oddelek za konkurenčnost, Oddelek za korporativne zadeve, Oddelek za analizo in politiko zaposlovanja, Oddelek za integracijo okolja in gospodarstva in Oddelek za informiranje, komunikacijo in potrošniško politiko.

Kazalo vsebine

Deklaracija o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah	7
---	----------

1. del

Smernice OECD za večnacionalne družbe

Priporočila za odgovorno poslovno ravnanje v globalnem kontekstu

Uvod	13
I. Zasnove in načela	17
II. Splošne politike	19
III. Razkrivanje	27
IV. Človekove pravice	31
V. Zaposlovanje in razmerja med delodajalci in delojemalci	35
VI. Okolje	42
VII. Boj proti podkupovanju, jemanju podkupnin in izsiljevanju	47
VIII. Interesi potrošnikov	51
IX. Znanost in tehnologija	55
X. Konkurenca	57
XI. Davki	60

2 del

Postopki izvajanja Smernic OECD za večnacionalne družbe

Sklep Sveta o Smernicah OECD za večnacionalne družbe	67
I. Nacionalne kontaktne točke	68
II. Odbor za investicije	68
III. Pregled Sklepa	69

Postopkovna navodila .....

I. Nacionalne kontaktne točke	71
II. Odbor za investicije	74

Komentar o postopkih za izvajanje smernic OECD za večnacionalne družbe .....

I. Komentar o postopkovnih navodilih za NKT	78
II. Komentar o postopkovnih navodilih za Odbor za investicije	88

DEKLARACIJA O MEDNARODNIH NALOŽBAH IN VEČNACIONALNIH DRUŽBAH

25. maj 2011

VLADE PRISTOPNICE¹

OB UPOŠTEVANJU:

- da imajo mednarodne naložbe velik pomen za svetovno gospodarstvo in bistveno prispevajo k razvoju držav;
- da večnacionalne družbe igrajo pomembno vlogo v tem naložbenem procesu;
- da mednarodno sodelovanje lahko izboljša razmere za tuje naložbe, spodbuja pozitivne prispevke večnacionalnih družb za gospodarski, socialni in okoljski napredek in da družbe zmanjšujejo in razrešijo težave, ki lahko izhajajo iz njihovega delovanja;
- da se prednosti mednarodnega sodelovanja povečajo z obravnavanjem vprašanj, povezanih z mednarodnimi naložbami in večnacionalnimi družbami prek uravnoveženega okvira med seboj povezanih instrumentov.

---

1. Vlade pristopnice so od 25. maja 2011 vlade vseh članic OECD in tudi Argentine, Brazilije, Egipta, Latvije, Litve, Maroka, Peruja in Romunije. Evropska skupnost je bila povabljena, da se poveže s sklopom o nacionalni obravnavi za zadeve, ki spadajo v njeno pristojnost.

IZJAVLJAJO:

Smernice za
večnacionalne
družbe

I. da skupno priporočajo večnacionalnim družbam, ki delujejo na svojih ozemljih ali zunaj njih, upoštevanje smernic, določenih v prilogi 1 tega dokumenta², ob upoštevanju razmislekov in razumevanja, ki so navedeni v uvodu in predstavljajo njihov sestavni del.

Nacionalna
obravnava

- II. 1. da morajo vlade pristopnice, skladno s svojimi potrebami za ohranjanje javnega reda, zaščito svojih bistvenih varnostnih interesov in za izpolnjevanje zavez, ki se nanašajo na mednarodni mir in varnost, uskladiti z družbami, ki delujejo na njihovih ozemljih in so v lasti ali pod neposrednim ali posrednim nadzorom državljanov drugih vlad pristopnic (v nadaljnjem besedilu »družbe pod tujim nadzorom«), obravnavanje pod svojimi zakoni, predpisi in upravnimi praksami v skladu z mednarodnim pravom in pod nič manj ugodnimi pogoji, ki veljajo v situacijah z domačimi družbami (v nadaljnjem besedilu »nacionalna obravnava«);
2. da bodo vlade pristopnice razmislile o uveljavitvi »nacionalne obravnave« za države, ki niso vlade pristopnice;
3. da si bodo vlade pristopnice prizadevale zagotoviti, da njihove teritorialne porazdelitve uporabljajo »nacionalno obrnavo«;
4. da ta deklaracija ne obravnava pravice vlad pristopnic za urejanje vstopa tujih naložb ali pogojev ustanavljanja tujih podjetij.

---

2. Besedilo *Smernic za večnacionalne družbe* je v I. delu te publikacije.

Nasprotujoče si zahteve	III.	da se bodo pri sodelovanju izogibale zahtevam ali minimiziranju uveljavitve nasprotujočih si zahtev o večnacionalnih družbah in da bodo upoštevale splošno obravnavo in praktične pristope, kot je to določeno v prilogi 2 tega dokumenta ³ .
Pobude in ovire za mednarodne naložbe	IV.	<ol style="list-style-type: none"> 1. da prepoznajo potrebo po krepitevi investicijskega sodelovanja na področju neposrednih mednarodnih naložb; 2. da tako prepoznajo potrebo, da interesom vlad pristopnic, na katere vplivajo posebni zakoni, predpisi in upravne prakse na tem področju (v nadaljnjem besedilu: »ukrepi«), ki zagotavljajo spodbude in ovire neposrednim mednarodnim naložbam, dajejo ustrezen pomen; 3. da si bodo vlade pristopnice prizadevale, da bodo ti ukrepi kar najbolj transparentni, da bi se zagotovila njihov pomen in namen, in da so z njimi povezane informacije pripravno razpoložljive;
Postopki Posvetovanja	V.	da so se pripravljene med seboj posvetovati o zgoraj navedenih zadevah v skladu z ustreznimi sklepi Sveta;
Pregled	VI.	da bodo stalno pregledovale zgoraj navede zadeve zato, da bi si zagotovile učinkovitost mednarodnega gospodarskega sodelovanja med vladami pristopnicami o vprašanih, ki se nanašajo na mednarodne naložbe in večnacionalne družbe.

---

3. Besedilo o splošni obravnavi in praktičnih pristopih, ki zadeva nasprotujoče si zahteve, uvedene za večnacionalne družbe, je na voljo na spletni strani OECD www.oecd.org/daf/investment.

I. del

Smernice OECD za večnacionalne družbe

**Priporočila za odgovorno poslovno ravnanje
v globalnem kontekstu**

Besedilo in komentar

Opomba sekretariata: Komentarje o *Smernicah OECD za večnacionalne družbe* je sprejel Oddelek za naložbe na razširjeni seji, na kateri je sodelovalo osem držav*, ki niso pristopne članice *Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah* za zagotavljanje informacij in razlage besedila *Smernic za večnacionalne družbe* in sklepa Sveta o *Smernicah OECD za večnacionalne družbe*. Komentarji niso del *Deklaracije o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah* ali sklepa Sveta o *Smernicah OECD za večnacionalne družbe*.

V tej publikaciji so komentarji neposredno za poglavjem, na katerega se nanašajo, in so oštevilčeni v zaporedju od 1 do 106.

---

* Argentina, Brazilija, Egipt, Latvija, Litva, Maroko, Peru in Romunija.

Uvod

1. Smernice OECD za večnacionalne družbe (smernice) so priporočila vlad večnacionalnim družbam. Namen smernic je zagotoviti, da je poslovanje teh družb skladno z vladnimi politikami, krepiti podlage za medsebojno zaupanje med podjetji in družbenim okoljem, v katerem poslujejo, pomagati pri izboljševanju okolja za tuje naložbe in povečevati prispevek večnacionalnih družb k trajnostnemu razvoju. Smernice so sestavni del Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah, katere drugi sestavni deli se nanašajo na nacionalno obravnavo, različne zahteve do družb ter na spodbude in omejitve za mednarodne naložbe. Smernice vsebujejo prostovoljna načela in standarde za odgovorno poslovno ravnanje v skladu z veljavnim pravnim redom in mednarodno priznanimi standardi. Vendar pa države, ki se pridružujejo tem smernicam, sprejmejo obveznost za njihovo izvrševanje v skladu z Odločitvijo Sveta OECD glede Smernic OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah. Poleg tega so zadeve, ki jih zajemajo te smernice, lahko tudi predmet notranjega prava in mednarodnih zavez.
2. Mednarodno podjetništvo je doživelo daljnosežne strukturne spremembe, zato so se tudi same smernice spremenile tako, da so izraz teh sprememb. Z vzponom storitvenih in na znanju temelječih dejavnosti ter s širitvijo internetne ekonomije so storitvena in tehnološka podjetja prevzela čedalje pomembnejšo vlogo na mednarodnem trgu. Na velika podjetja še vedno odpade pomemben delež mednarodnih naložb, razvoj pa gre v smeri obsežnega združevanja podjetij na mednarodni ravni. Hkrati so se povečale tuje naložbe malih in srednjevelikih podjetij, ki imajo zdaj pomembno vlogo na mednarodnem prizorišču. Večnacionalne družbe podobno kot primerljiva domača podjetja obsegajo čedalje širši krog podjetniških aranžmajev v različnih organizacijskih oblikah. Strateška zavezništva in tesnejša razmerja z dobavitelji in pogodbenimi partnerji vplivajo, da postajajo razmejitve med podjetji vse bolj zabrisane.

3. Hiter razvoj struktur večnacionalnih družb se kaže tudi pri njihovem poslovanju v delu sveta, ki je v razvoju in kjer neposredne tuje naložbe hitro naraščajo. V državah v razvoju so večnacionalne družbe napredovale od proizvodnje surovin in izkoriščanja rudnin v industrijsko predelavo, sestavljanje, razvoj domačega trga in storitve. Drug ključni razvoj je prisotnost večnacionalnih družb s sedežem v državah v razvoju, ki so glavne mednarodne investitorice.
4. Dejavnosti večnacionalnih družb so se z mednarodno trgovino in naložbami okrepile, s tem pa so se poglobile vezi, ki povezujejo države OECD in svetovna območja. Te dejavnosti prinašajo občutne koristi domačim državam in državam gostiteljicam. Te koristi se povečujejo, ko večnacionalne družbe dobavljajo blago in storitve, ki jih potrošniki želijo kupiti po konkurenčnih cenah, in ko zagotavljajo pravičen donos dobaviteljem kapitala. Njihove trgovinske in naložbene dejavnosti prispevajo k učinkovitemu izkoriščanju kapitala, tehnologij, človeških in naravnih virov. Spodbujajo prenos tehnologij med območji sveta in razvoj tehnologij, prilagojenih krajevnim razmeram. Te družbe s formalnim usposabljanjem in usposabljanjem ob delu pospešujejo razvoj človeškega kapitala in ustvarjajo možnosti za zaposlovanje v državah gostiteljicah.
5. Narava, obseg in dinamika gospodarskih sprememb so za podjetja in njihove deležnike nov strateški izziv. Večnacionalne družbe lahko izvajajo politiko najboljših praks pri trajnostnem razvoju, ki poskuša doseči skladnost gospodarskih, okoljskih in socialnih ciljev. Sposobnost večnacionalnih družb, da pospešujejo trajnostni razvoj, je toliko večja, če trgovina in naložbe potekajo v duhu odprtega, konkurenčnega in ustrezno pravno urejenega trga.
6. Številne večnacionalne družbe so dokazale, da lahko upoštevanje visokih standardov poslovnega ravnanja pospešuje rast. Današnje konkurenčne sile so močne, zato se večnacionalne družbe srečujejo z različnimi pravnimi, socialnimi in regulativnimi ureditvami. Zato nekatera podjetja zapeljuje skušnjava, da bi zanemarila ustrezna načela in standarde ravnanja ter tako dosegla neupravičeno konkurenčno prednost. Zaradi takega ravnanja nekaterih utegne postati vprašljiv ugled številnih drugih in povzročiti zaskrbljenost javnosti.
7. Številne družbe so se odzvale na to zaskrbljenost javnosti tako, da so razvile notranje programe, smernice in vodstvene sisteme, ki podpirajo

njihovo zavezanost spoštovanju družbenega okolja, dobrim praksam, dobremu poslovnemu ravnanju in ravnanju z zaposlenimi. Nekatere so uporabile storitve svetovanja, revizijo in pridobivanje certifikatov ter prispevale k poglobljanju znanja na teh področjih. Družbe so spodbudile družbeni dialog o vsebini odgovornega poslovnega ravnanja in sodelovale z deležniki, vključno v okviru pobud večinteresnih skupin, da bi skupaj razvili smernice za odgovorno poslovno ravnanje. Smernice pojasnjujejo skupna pričakovanja vlad, ki so se jim pridružile, glede poslovnega ravnanja in so podlaga, na katero se družbe in drugi deležniki lahko sklicujejo. Tako smernice hkrati dopolnjujejo in krepijo zasebna prizadevanja za uresničevanje odgovornega poslovnega ravnanja.

8. Vlade sodelujejo druga z drugo in hkrati z drugimi deležniki, da bi krepile mednarodnopravne in okvirne politike za poslovanje družb. Začetki tega procesa segajo v delovanje Mednarodne organizacije dela na začetku dvajsetega stoletja. Naslednji mejnik je bilo sprejetje Splošne deklaracije o človekovih pravicah v Združenih narodih leta 1948. Sledil mu je neprekinjen razvoj standardov, pomembnih za številna področja odgovornega poslovnega ravnanja – proces, ki se nadaljuje še danes. OECD je pomembno prispeval k temu procesu z razvojem standardov, ki veljajo za področja, kot so okolje, boj proti korupciji, interesi potrošnikov, upravljanje družb in obdavčenje.
9. Skupen cilj vlad, ki se pridružujejo tem smernicam, je spodbujati pozitiven prispevek večnacionalnih družb h gospodarskemu, okoljskemu in socialnemu napredku, in zmanjševati težave, ki jih morda povzročajo njihovo poslovanje. Pri prizadevanjih za doseg tega cilja se vlade znajdejo v partnerstvu s številnimi poslovnimi subjekti, sindikati in drugimi nevladnimi organizacijami, ki si vsaka po svoje prizadeva za doseg enakega cilja. Vlade lahko pomagajo tako, da zagotavljajo učinkovito notranjo okvirno politiko, vključno s stabilno makroekonomsko politiko, nediskriminacijsko obravnavo družb, ustrezno pravno ureditvijo in finančnim nadzorom, nepristranskim sodstvom in uveljavljanjem pravnega reda ter z učinkovito in pošteno javno upravo. Pomagajo tudi tako, da ohranjajo in spodbujajo ustrezne standarde in politike v podporo trajnostnemu razvoju, se vključujejo v reforme, ki potekajo, ter zagotavljajo učinkovit in uspešen javni sektor. Vlade, ki se pridružujejo tem smernicam, se zavezujejo nenehno izboljševati domače in mednarodne politike, da bi se povečala blaginja in dvignila življenjska raven vseh ljudi.

I. Zasnove in načela

1. Smernice so priporočila vlad večnacionalnim družbam. Vsebujejo načela in standarde dobre prakse, ki so v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodno priznanimi standardi. Družbe jih upoštevajo prostovoljno in jih ni mogoče pravno uveljavljati. Kljub temu je nekatere zadeve, za katere veljajo te smernice, mogoče zakonsko urejati tudi z notranjim pravom ali mednarodnimi zavezami.
2. Upoštevanje notranjega prava je prva dolžnost družb. Te smernice ne nadomeščajo niti ne morejo imeti prednosti pred notranjim pravom in predpisi. Ker te smernice velikokrat segajo prek predpisov, ne bi smele biti in niso namenjene temu, da družbo privedejo v situacijo, v kateri se srečuje z nasprotujočimi si zahtevami. V državah, kjer so notranje pravo in predpisi v nasprotju z načeli in standardi teh smernic, morajo družbe poiskati načine, da v celoti upoštevajo tudi načela in standarde teh smernic, pri tem pa ne kršijo notranjega prava.
3. Ker večnacionalne družbe poslujejo po vsem svetu, mora mednarodno sodelovanje na tem področju zajeti vse države. Vlade, ki se pridružujejo tem smernicam, spodbujajo podjetja, ki poslujejo na njihovem ozemlju, naj jih upoštevajo povsod, kjer poslujejo, ob upoštevanju posebnih okoliščin v vsaki državi gostiteljici.
4. Za namene teh smernic večnacionalnih družb ni treba natančno opredeliti. Te družbe poslujejo v vseh gospodarskih panogah. Običajno vključujejo podjetja ali druge vrste enot, ki so ustanovljene v več kot eni državi in so med seboj povezane tako, da lahko različno usklajujejo svoje dejavnosti. Kadar ena ali več enot pomembno vpliva na dejavnosti druge, je stopnja njihove samostojnosti v podjetju lahko različna, odvisno od posamezne večnacionalne družbe. Lastništvo je lahko zasebno, državno ali mešano. Smernice so namenjene vsem organizacijskim oblikam v večnacionalnih družbah (matične družbe in/ali lokalne enote). Glede na dejansko delitev odgovornosti med posameznimi

enotami se od njih pričakuje, da bodo sodelovale pri izvajanju smernic in si pri tem medsebojno pomagale.

5. Smernice niso namenjene uvajanju različne obravnave večnacionalnih in domačih družb, temveč so izraz dobre prakse, namenjene vsem. Temu ustrezno veljajo enaka pričakovanja za večnacionalne in domače družbe glede njihovega ravnanja, kadar koli se smernice uporabljajo za oboje.
6. Vlade želijo spodbujati najširše mogoče spoštovanje smernic. Čeprav se priznava, da mala in srednje velika podjetja morda nimajo enakih pogojev kot velika, naj jih vlade, ki se pridružujejo smernicam, ne glede na to čim bolj spodbujajo k spoštovanju priporočil teh smernic.
7. Vlade, ki se pridružujejo smernicam, jih ne bi smele uporabljati za protekcionistične namene tako, da postajajo vprašljive primerjalne prednosti katere koli države, kjer vlagajo večnacionalne družbe.
8. Vlade imajo pravico predpisovati pogoje za poslovanje večnacionalnih družb v svoji jurisdikciji in v skladu z mednarodnim pravom. Za enote večnacionalnih družb, ki so v različnih državah, veljajo zakonodaje teh držav. Kadar se večnacionalne družbe srečujejo z različnimi zahtevami pridruženih držav ali tretjih držav, je treba zadevne vlade spodbujati, da sodelujejo v dobri veri pri reševanju problemov, ki lahko nastanejo.
9. Vlade, ki se pridružujejo smernicam, uveljavljajo z razumevanjem svoje odgovornosti za enako obravnavo podjetij v skladu z mednarodnim pravom in pogodbenimi zavezami.
10. Spodbujati je treba uporabo ustreznih mednarodnih mehanizmov za reševanje sporov, vključno z arbitražo, kot načina reševanja težav pravne narave, ki nastajajo med podjetji in vladami držav gostiteljic.
11. Vlade, ki se pridružujejo smernicam, izvajajo smernice in spodbujajo njihovo uporabo. Ustanavljajo nacionalne točke za promoviranje teh smernic, ki delujejo kot telo za obravnavo vseh zadev, ki se nanašajo na smernice. Pridružene vlade sodelujejo tudi pri ponovnem pregledu in posvetovanjih ter obravnavajo vprašanja razlage smernic v spremenjajočih se svetovnih razmerah.

II. Splošne politike

Podjetja morajo v celoti upoštevati uveljavljene politike v državah, kjer poslujejo, in mnenja drugih deležnikov. Glede na to:

A. je potrebno, da podjetja:

1. prispevajo h gospodarskemu, okoljskemu in družbenemu napredku, da se doseže trajnostni razvoj;
2. spoštujejo mednarodno priznane človekove pravice tistih, na katere vplivajo s svojimi dejavnostmi;
3. spodbujajo razvoj lokalnih zmogljivosti na podlagi tesnega sodelovanja z lokalno skupnostjo, vključno s poslovnimi interesi, in razvoj dejavnosti podjetja na domačem in tujih trgih skladno s potrebami razvoja zdrave podjetniške prakse;
4. spodbujajo razvoj človeškega kapitala zlasti z ustvarjanjem možnosti za zaposlovanje in možnosti za izobraževanje zaposlenih;
5. ne zahtevajo izjem ali zavračajo ponudbe za izjeme, ki nimajo zakonske ali drugačne podlage v predpisih in se nanašajo na človekove pravice, okolje, zdravje, varnost, delo, obdavčenje, finančne spodbude ali druga vprašanja;
6. podpirajo in ohranjajo načela dobrega upravljanja družb ter razvijajo in uporabljajo dobre prakse pri upravljanju družb, vključno s celotnimi skupinami;
7. razvijajo in uporabljajo učinkovito samourejanje in take sisteme upravljanja, ki spodbujajo zaupanje in odnose vzajemnega spoštovanja med podjetji in družbenim okoljem, v katerem delujejo;
8. z ustreznim razširjanjem politike družbe, tudi s programi usposabljanja, spodbujajo ozaveščenost delavcev, zaposlenih v večnacionalnih družbah, glede politike družbe in delavce spodbujajo k njenemu izva-
janju;

9. ne izvajajo diskriminatornih in disciplinskih praks proti delavcem, ki v dobri veri upravi ali, kadar je to primerno, javnim oblastem, poročajo o protipravnih praksah, s katerimi se kršijo predpisi in so v nasprotju s temi smernicami ali politiko podjetja;
10. skrbno pregledujejo poslovanje na podlagi analize tveganja, na primer tako, da skrbni pregled poslovanja vključijo v svoj sistem obvladovanja tveganj, da ugotavljajo, preprečujejo in blažijo dejanske in potencialne škodljive vplive, kot so opisani v enajstem in dvanajstem odstavku, ter poročajo, kako se lotevajo teh vplivov. Narava in obseg skrbnega pregleda poslovanja sta odvisna od okoliščin v določeni situaciji;
11. s svojimi dejavnostmi ne povzročajo ali prispevajo k nastanku različnih vplivov na zadeve, ki so zajete v smernicah, in obravnavajo take vplive ob njihovem morebitnem nastanku;
12. si podjetja prizadevajo za preprečevanje ali blaženje škodljivega vpliva, kjer niso same prispevale k njegovemu nastanku, kadar je vpliv kljub temu prek poslovnih odnosov neposredno povezan z njihovim poslovanjem, izdelki ali storitvami. S tem ni mišljeno, da se odgovornost prenese z enote, ki je povzročila škodljivi vpliv, na podjetje, s katero je ta enota v poslovnem odnosu;
13. poleg obravnavanja škodljivih vplivov v zvezi z zadevami, ki so zajete v smernicah, kadar je to izvedljivo, spodbujajo poslovne partnerje, vključno z dobavitelji in podizvajalci, da upoštevajo načela odgovornega poslovnega ravnanja, skladna s smernicami;
14. se povežejo z ustreznimi deležniki za zagotovitev smiselnih možnosti, v okviru katerih se bodo upoštevala njihova mnenja o načrtovanju in odločanju glede projektov ali drugih dejavnosti, ki lahko pomembno vplivajo na lokalne skupnosti;
15. se odpovejo kakršnemu koli neprimernemu vmešavanju v lokalno politiko.

B. je treba podjetja spodbujati, da:

1. glede na svoje okoliščine podpirajo prizadevanja za sodelovanje v ustreznih forumih, da bi pospeševala internetno svobodo v zvezi s svobodo izražanja, združevanja in povezovanja na spletu;
2. kjer je to primerno, sodelujejo pri zasebnih pobudah ali pobudah ve-

činteresnih skupin in socialnem dialogu za odgovorno vodenje dobavne verige ali te spodbude podpirajo in pri tem zagotavljajo, da so v pobudah ustrezno upoštevani družbeni in ekonomski učinki na države v razvoju in veljavni mednarodno priznani standardi.

Komentar na splošne politike

1. Poglavje Splošne politike *smernic* je prvo poglavje, ki vsebuje specifična priporočila za družbe. To poglavje je pomembno za označitev in določitev splošnih osnovnih načel v posameznih priporočilih v naslednjih poglavjih.
2. Družbe se spodbujajo, da sodelujejo z vladami pri razvoju in izvajanju politik in zakonov. Upoštevajoč mnenja lahko drugi deležniki v družbi, ki vključujejo lokalno skupnost in poslovne interese, obogatijo ta proces. Prav tako se prepoznava, da bi vlade pri svojih poslovanjih z družbami morale delovati transparentno in se o teh vprašanih posvetovati s podjetji. Na družbe je treba gledati kot na partnerje vlade pri razvoju in uporabi prostovoljnih in regulativnih pristopov (od katerih so eden izmed elementov tudi smernice) k politikam, ki nanje vplivajo.
3. Med večnacionalnimi družbami (MNE) in trajnostnim razvojem ne bi smelo biti nasprotovanj, smernice pa naj bi v zvezi s tem večale komplementarnosti. Povezave med gospodarskim, družbenim in okoljskim napredkom so dejansko ključni instrumenti za pospeševanje trajnostnega razvoja.⁴
4. IV. poglavje v odstavku A.2 razvija priporočilo o splošnih človekovih pravicah.
5. *Smernice* tudi potrjujejo in spodbujajo prispevek, ki ga lahko večnacionalne družbe posvetijo gradnji lokalne zmogljivosti, ki je kot rezultat njihovih dejavnosti v lokalnih skupnostih. Podobno je priporočilo o oblikovanju človeškega kapitala eksplicitna in v prihodnost usmerjena potrditev prispevka k individualnemu razvoju človeka, ki ga večnacionalne družbe lahko ponudijo svojim zaposlenim, in ne vključuje

---

4. Ena izmed najširše sprejetih opredelitev trajnostnega razvoja je opredelitev Svetovne komisije za okolje in razvoj (Brundtladova komisija) iz leta 1987: »Razvoj, ki izpolnjuje potrebe sedanjosti, ne da bi ogrozil zmožnosti prihodnjih generacij, da bi izpolnjevale svoje potrebe«.

samo prakse zaposlovanja, ampak tudi usposabljanje in drug razvoj zaposlenih. Oblikovanje človeškega kapitala prav tako vključuje idejo o nediskriminaciji pri praksah zaposlovanja in praksah spodbujanja, življenjskem učenju in drugem usposabljanju na delovnem mestu.

6. *Smernice* priporočajo, da si v splošnem družbe ne prizadevajo zaščiti izjem, ki jih zakonski ali regulatorni okvir, povezan med drugim s človekovimi pravicami, okoljskimi, zdravstvenimi, varnostnimi, delavskimi, obdavčljivimi in finančnimi pobudami, ne določa, ne da bi kršili pravico družbe, da išče spremembe v zakonskem ali regulatornem okviru. Besedna zveza »oziroma sprejemanje« prav tako posveča pozornost vlogi države pri ponujanju teh izjem. Medtem ko je tovrstno določilo tradicionalno usmerjeno na vlade, ima prav tako neposreden pomen za večnacionalne družbe. Pomembno je, da obstajajo primeri, kjer so lahko določene zakonske izjeme ali izjeme drugih politik skladne s temi zakoni zaradi legitimnih javnopolitičnih razlogov. Poglavji o okolju in konkurenčni politiki navajata primere.
7. *Smernice* priporočajo, da družbe uporabljajo dobre prakse korporativnega upravljanja, prevzete iz Načel OECD o korporativnem upravljanju. Načela pozivajo k zaščiti in podpori pri uveljavljanju pravic deležnikov, vključno z enakopravno obravnavo deležnikov. Družba bi morala priznati pravice deležnikov, ki jih določajo zakon ali skupni dogovori, in spodbujati aktivno sodelovanje z deležniki pri ustvarjanju premoženja, delovnih mest in trajnosti finančno stabilnih družb.
8. Načela pozivajo upravo matičnega podjetja, da zagotovi strateške smernice družbe in učinkovito spremljanje upravljanja, od nje zahtevajo, da je odgovorna za družbo in deležnike, pri tem pa upošteva njihove interese. Pri prevzemu teh odgovornosti mora uprava zagotoviti integriteto računovodskih in finančnih sistemov poročanja družbe, vključno z neodvisno revizijo, ustreznimi nadzornimi sistemi, še posebno z upravljanjem tveganj ter finančnim in poslovnim nadzorom v skladu s pravom in ustreznimi standardi.
9. Načela se nanašajo na skupine družb, čeprav imajo lahko podružnična podjetja zakonodajne obveznosti jurisdikcije za ustanovitev. Sistemi skladnosti in nadzora bi morali biti razširjeni na te podružnice, kjer je mogoče. Spremljanje upravljanja, ki ga izvaja uprava, prav tako vključuje stalno pregledovanje notranjih struktur za zagotavljanje jasnih meja odgovornosti upravljanja v skupini.

10. Za večnacionalne družbe v državni lasti veljajo enaka priporočila kot za družbe v zasebni lasti, kljub temu pa je javna pozornost precej večja, kadar je lastnik država. *Smernice OECD za korporativno upravljanje družb v državni lasti* so uporabne in posebno umerjene usmeritve za te družbe, priporočila, ki jih ponujajo, pa bi lahko bistveno izboljšala upravljanje.
11. Čeprav so za izboljšanje pravnega in institucionalnega regulatornega okvira predvsem odgovorne vlade, obstaja močan poslovni razlog, da družbe izvajajo dobro korporativno upravljanje.
12. Vse širša mreža nevladnih samoregulativnih instrumentov in ukrepov naslavlja vidike korporativnega vedenja in odnosov med podjetji in družbo. V tem smislu se v finančnem sektorju dogaja nekaj zanimivega. Družbe prepoznavajo, da imajo njihove dejavnosti pogosto socialne in okoljske implikacije. Samoregulativne prakse in sistemi upravljanja, ki so jih uveljavile družbe, občutljive za doseganje teh ciljev – in tako prispevajo k trajnostnemu razvoju – kar tudi prikazujejo. S tem lahko razvoj tovrstnih praks spodbudi konstruktivne odnose med družbami in okolji, kjer delujejo.
13. Iz učinkovitih samoregulativnih praks je samoumevno, da se od družb pričakuje spodbujanje ozaveščenosti zaposlenih o politikah podjetja. Varovala za zaščito zaupanja vrednih dejavnosti »žvižgaštva« so prav tako priporočena, vključno z zaščito zaposlenih, ki ob nepravočasnem vzdrževalnem ukrepu ali ob pričakovanem tveganju negativnega zaposlitvenega ukrepa poročajo pristojnim javnim organom o praksah, ki so v nasprotju z zakonom. Poleg posebnega pomena za pobude v boju proti podkupovanju in okoljske pobude je tovrstna zaščita pomembna tudi za preostala priporočila *smernic*.
14. Za *smernice* se skrbni pregled poslovanja razume kot proces, prek katerega lahko družbe prepoznajo, preprečijo, omilijo in utemeljijo način svoje obravnave dejanskih in morebitnih negativnih vplivov kot sestavnega dela sistemov za sprejemanje odločitev in upravljanje tveganja. Skrbni pregled poslovanja je mogoče vključiti v širše sisteme upravljanja tveganja družb, če ponuja več kot samo prepoznavanje in upravljanje velikih tveganj za samo družbo in vključuje tveganja negativnih vplivov, povezanih z zadevami, ki jih pokrivajo *smernice*. Morebitne vplive je treba obravnavati prek preprečevanja oziroma blaženja, medtem ko se dejanski vplivi odpravljajo. *Smernice* se ukvar-

jajo s tistimi negativnimi vplivi, ki jih povzročajo ali k njim prispeva družba, oziroma z vplivi, ki so povezani z delovanjem, proizvodi ali storitvami poslovnega razmerja družbe, kot je to opisano v odstavkih A.11 in A.12. Skrbni pregled poslovanja lahko pomaga družbi pri izogibanju tveganju za tovrstne negativne vplive. Za to priporočilo »prispevanje k« negativnemu vplivu pomeni bistveno prispevanje, kar pomeni dejavnost, ki povzroči, olajša ali spodbudi drugi subjekt, da povzroči negativen vpliv in da ne vključi manjših in nepomembnih prispevkov. Termin »poslovno razmerje« vključuje razmerja s poslovnimi partnerji, subjekti v dobavni verigi in drugimi nedržavnimi ali državnimi subjekti, ki so neposredno povezani s poslovnim delovanjem, proizvodi ali storitvami družbe. Priporočilo v odstavku A.10 velja za tiste zadeve, ki jih pokrivajo *smernice*, ki so povezane z negativnimi vplivi. To priporočilo ne velja za poglavja o Znanosti in tehnologiji, konkurenčnosti in obdavčitvah.

15. Na naravo in obseg skrbnega pregleda poslovanja, kot so na primer posebni potrebni koraki, ki ustrezajo določeni situaciji, vplivajo dejavniki, kot so velikost družbe, kontekst njenega delovanja, posebna priporočila *smernic* in resnost negativnih vplivov. Posebna priporočila za skrben pregled človekovih pravic so navedena v IV. poglavju.
16. Kadar imajo družbe veliko dobaviteljev, se te družbe spodbujajo, da prepoznajo glavna področja, kjer je tveganje negativnih vplivov največje, in da na podlagi ocene tveganja dajejo prednost dobaviteljem glede na skrben pregled poslovanja.
17. Da ne bi družbe z lastnimi dejavnostmi povzročale ali prispevale k negativnim vplivom na zadeve, ki jih zajemajo *smernice*, so dejavnosti vključene v dobavno verigo. Razmerja v dobavni verigi so različnih oblik, vključno s franšizingom, podeljevanjem licenc in na primer z oddajanjem del. Subjekti v dobavni verigi so pogosto same družbe in na podlagi tega dejstva te *smernice* zajemajo tiste, ki delujejo v državah pristopnicah k tej deklaraciji ali zunaj njih.
18. Če v kontekstu dobavne verige družba prepozna tveganje za povzročitev negativnega vpliva, mora izvesti potrebne korake za prenehanje ali preprečevanje tega vpliva.
19. Če družba prepozna tveganje za prispevanje k negativnemu vplivu, mora izvesti potrebne korake za prenehanje ali preprečitev svojega pri-

spevka in v kar največjem obsegu uporabiti vzvode za omilitve morebitnih preostalih vplivov. Vzvod obstaja, če je družba sposobna izvesti spremembo napačnih praks subjekta, ki povzroča škodo.

20. Izpolnjevanje pričakovanja v odstavku A.12 bi vključevalo družbo, ki deluje sama ali v sodelovanju z drugimi subjekti, kot je ustrezno, da za preprečevanje ali omilitve uporabi svoje vzvode in vpliva na subjekt, ki povzroča negativen vpliv.
21. *Smernice* prepoznajo, da obstajajo praktične omejitve sposobnosti družb, da bi uveljavile spremembe v vedenju svojih dobaviteljev. Omejitve se nanašajo na značilnosti proizvoda, število dobaviteljev, strukturo in kompleksnost dobavne verige, tržni položaj podjetja v primerjavi z dobavitelji ali drugimi subjekti v dobavni verigi. Kljub temu lahko družbe vplivajo na dobavitelje prek pogodbenih dogovorov, kot so na primer pogodbe o upravljanju, zahteve za predhodno usposobljenost za morebitne dobavitelje, glasovalni delniški sklad, in licenčne ali franšizne pogodbe. Drugi dejavniki, ki so pomembni za določanje ustreznega odzivanja na prepoznana tveganja, vključujejo resnost in verjetnost negativnih vplivov in vprašanje, kako ključen je dobavitelj z družbo.
22. Ustrezni odzivi na poslovna razmerja lahko vključujejo nadaljevanje razmerja z dobaviteljem s prizadevanji za zmanjševanje tveganj, začasno prekinitvijo razmerja ob tekočem uresničevanju zmanjševanja tveganj ali, kar je skrajna možnost, s prekinitvijo sodelovanja z dobaviteljem po neuspešnih poskusih zmanjševanja tveganj ali, kadar družba meni, da je zmanjševanje neizvedljivo oziroma da je negativen vpliv resen. Družba mora prav tako upoštevati morebitne socialne in gospodarske negativne vplive, povezane z določitvijo o prekinitvi sodelovanja.
23. Družbe se lahko povežejo tudi z dobavitelji in drugimi subjekti v dobavno verigo, da izboljšajo svoje rezultate poslovanja v sodelovanju z drugimi deležniki, vključno z usposabljanjem zaposlenih in drugimi oblikami krepitve zmogljivosti, in za podporo načel integracije odgovornega poslovnega ravnanja, združljivega s smernicami, v svojih poslovnih praksah. Če imajo dobavitelji več strank in so potencialno izpostavljeni nasprotujočim se zahtevam različnih kupcev, se družbe ob upoštevanju protikonkurenčnih ravnanj spodbujajo, da sodelujejo v skupnih panožnih prizadevanjih z drugimi družbami, s katerimi imajo

skupne dobavitelje za koordinacijo politik dobavne verige in strategij upravljanja tveganj, vključno prek izmenjave informacij.

24. Družbe se prav tako spodbujajo, da sodelujejo pri zasebnih ali več-deležniških pobudah in socialnem dialogu o odgovornem upravljanju dobavne verige, kot so na primer tiste, ki se izvajajo kot del proaktivne agende skladno s Sklepom Sveta OECD o *Smernicah OECD za večnacionalne družbe* in priloženimi postopkovnimi pravili.
25. Vključenost deležnikov vključuje interaktivne postopke povezovanja z ustreznimi deležniki na sestankih, zaslišanjih ali posvetovanjih. Za učinkovito vključevanje deležnikov je značilna dvosmerna komunikacija in je odvisno od dobre vere udeležencev na obeh straneh. Ta vključenost je lahko še posebno opora načrtovanju in sprejemanju odločitev o projektih in drugih dejavnostih, ki na primer vključujejo intenzivno rabo zemljišč ali vode, kar lahko bistveno vpliva na lokalne skupnosti.
26. Odstavek B.1 potrjuje pomembno vprašanje, ki se pojavlja. Ne ustvarja novih standardov in ne predvideva njihovega razvoja. Odstavek prepoznava, da imajo družbe interese, ki bodo prizadeti, in da njihova udeležba skupaj z drugimi deležniki v razpravi o zadevnih vprašanjih lahko prispeva k njihovi sposobnosti in sposobnosti drugih, da vprašanja razumejo in pozitivno prispevajo k njihovem reševanju. Odstavek prepoznava, da so lahko vprašanja večdimenzionalna in poudarja, da bi moralo sodelovanje potekati prek ustreznih forumov. Ne posega v stališča vlad v elektronsko poslovanje pri Svetovni trgovinski organizaciji (WTO). Ni namenjen neupoštevanju drugih pomembnih javnih interesov, ki se lahko nanašajo na uporabo spleta, ki bi se morali upoštevati.⁵ Prav tako, kot to velja tudi za *smernice* na splošno, ni namenjen ustvarjanju nasprotujočih si zahtev za družbe skladno z drugim in osmim odstavkom poglavja *smernic* Koncepti in načela.
27. Na koncu je treba poudariti, da samoregulacija in druge podobne pobude, vključno s smernicami, ne smejo nezakonito omejiti konkurence, prav tako pa jih vlade ne smejo šteti za nadomestek veljavne zakonodaje in predpisov. Razume se, da se morajo večnacionalne družbe pri svojem razvoju izogibati potencialnim izkrivljenim učinkom kodeksov trgovanja ali naložb in samoregulativnih praks.

---

5. Nekatere države se v tem smislu sklicujejo na tuniško agendo 2005 za informacijsko družbo.

III. Razkrivanje

1. Podjetja morajo zagotoviti, da so informacije o vseh stvarnih zadevah glede njihovih dejavnosti, strukture, finančnega položaja, uspešnosti poslovanja, lastništva in upravljanja pravočasno razkrite in točne. Razkriti jih morajo za podjetje kot celoto, in kadar je smiselno, po dejavnostih ali zemljepisnih območjih. Politika razkrivanja mora biti prilagojena naravi dejavnosti podjetja, njegovi velikosti in ob upoštevanju stroškov, poslovne zaupnosti in drugih konkurenčnih pogojev.
2. Podjetje mora izvajati politiko razkrivanja podatkov, ki med drugim vključuje naslednje bistvene podatke:
  - a) finančne in poslovne rezultate podjetja;
  - b) cilje podjetja;
  - c) glavne lastniške deleže in glasovalne pravice, vključno s strukturo skupine podjetij in odnosi v skupini, ter mehanizme za boljši nadzor;
  - d) politiko nagrajevanja za člane upravnega odbora in ključne izvršne funkcionarje ter informacije o članih upravnega odbora, vključno z njihovo izobrazbo, procesom izbiranja, drugimi vodilnimi funkcijami (direktorstvi) v podjetju in vključno z informacijo, ali upravni odbor šteje vsakega člana upravnega odbora za neodvisnega;
  - e) transakcije povezanih strank;
  - f) predvidljive dejavnike tveganja;
  - g) vprašanja glede delavcev in drugih deležnikov;
  - h) strukturo upravljanja in politike, zlasti vsebino kakršnega koli kodeksa ali politike upravljanja družb in procese njegovega/njenega izvajanja.
3. Podjetja se spodbujajo k sporočanju dodatnih podatkov, ki lahko vključujejo:

- a) vrednostne izjave ali izjave o poslovnem ravnanju, namenjene javni objavi, vključno z informacijami o politikah podjetja v zvezi z zadevami, ki so zajete v teh smernicah – odvisno od tega, ali so te informacije bistvene za dejavnosti podjetja;
  - b) politike in druga ravnanja po kodeksu, ki jih podjetje sprejme, datum njihovega sprejetja ter države in enote, na katere se take izjave nanašajo;
  - c) uspešnost v zvezi s temi izjavami in kodeksi;
  - d) informacije o notranji reviziji, sistemih obvladovanja tveganj in zakonitosti poslovanja;
  - e) informacije o odnosih z delavci in drugimi deležniki.
4. Podjetja morajo uporabljati visoke standarde računovodstva ter razkrivanja finančnih in nefinančnih informacij, vključno s poročanjem o okoljskih in družbenih vidikih, kjer ti obstajajo. Standardi in politike, na podlagi katerih se zbirajo in objavljajo informacije, morajo biti objavljeni. Neodvisen, strokoven in usposobljen revizor mora izvesti letno revizijo, da dobijo upravni odbor in delničarji zunanje in objektivno zagotovilo, da finančna poročila pošteno odsevajo finančno situacijo in uspešnost podjetja v vseh bistvenih pogledih.

Komentar o razkritju informacij

28. Namen tega poglavja je spodbuditi boljše razumevanje poslovanja večnacionalnih družb. Jasne in popolne informacije o družbah so pomembne za različne uporabnike, vse od deležnikov in finančne skupnosti do drugih skupin, kot so delavci, lokalne skupnosti, posebne interesne skupine, vlade in družba na splošno. Da bi se izboljšalo razumevanje javnosti in njihova interakcija z družbo in okoljem, morajo biti družbe pri svojem poslovanju transparentne in se odzivati na vse bolj kompleksne zahteve javnosti po informacijah.
29. V tem poglavju so poudarjene informacije, ki zadevajo razkritje na dveh področjih. Prvi sklop priporočil za razkritje informacij je enak razkritju elementov, ki jih določajo Načela OECD za korporativno upravljanje. Z njimi povezane pripombe zagotavljajo nadaljnjo usmeritev, priporočila v *smernicah* pa je treba tolmačiti v povezavi z njimi. Prvi sklop priporočil za razkritje je mogoče dopolniti z drugim sklo-

pom priporočil za razkritje informacij in družbe se spodbujajo, da ga upoštevajo. Priporočila za razkritje informacij se predvsem osredotočajo na družbe, ki kotirajo na borzi. Če se priporočila štejejo za uporabna v luči narave, velikosti in lokacije družb, so lahko tudi uporabno orodje za izboljšanje korporativnega upravljanja družb, ki ne kotirajo na borzi, na primer družbe v javni ali državni lasti.

30. Od priporočil za razkritje se ne pričakuje, da družbam nalagajo nerazumna upravna ali stroškovna bremena. Prav tako se od družb ne pričakuje, da bi razkrivale informacije, ki bi lahko ogrozile njihov konkurenčni položaj, razen če je razkritje informacij nujno za popolno informirano naložbeno odločitev in za izogibanje zavajanju investitorja. V *smernicah* je uporabljen koncept pomembnosti za določanje minimalnih informacij za razkritje. Bistvene informacije je mogoče opredeliti kot informacije, katerih izostanek ali napačna navedba bi lahko vplivala na gospodarske odločitve, ki jih sprejemajo uporabniki informacij.
31. *Smernice* tudi splošno upoštevajo, da je treba informacije pripraviti in razkriti skladno z visokimi standardi kakovosti računovodskega ter finančnega in nefinančnega razkritja. To bistveno izboljša zmožnost investitorja, da spremlja družbo, saj zagotavlja večjo zanesljivost in primerljivost poročanja ter boljši vpogled v njeno poslovanje. Neodvisna letna revizija, ki jo priporočajo *smernice*, bi prispevala k večjemu nadzoru in skladnosti družbe.
32. Razkritje informacij se obravnava na dveh področjih. Prvi sklop priporočil za razkritje informacij zahteva pravočasno in natančno razkritje vseh bistvenih zadev, ki se nanašajo na sodelovanje, vključno s finančnim položajem, poslovno uspešnostjo, lastništvom in upravljanjem podjetja. Od podjetij se tudi pričakuje, da razkrijejo ustrezne informacije o plačilih članov odbora in ključnih izvršnih direktorjev (posamezno ali v skupnem znesku), da bi investitorji ustrezno ocenili stroške in prednosti načrtovanih prejemkov in prispevkov spodbud za uspešno poslovanje, kot so sheme možnosti ugodnega nakupa delnic. Prenosi zadevnim strankam in predvideni glavni dejavniki tveganja so dodatne pomembne informacije, ki jih je treba razkriti, kot to velja tudi za bistvene zadeve glede zaposlenih in drugih deležnikov.
33. *Smernice* prav tako spodbujajo drugi sklop praks razkrivanja oziroma sporočanja informacij na področjih, kjer se standardi poročanja še raz-

vijajo, kot je na primer družbeno in okoljsko poročanje ter poročanje o tveganjih. To še posebej velja glede emisij toplogrednih plinov, saj se obseg njihovega spremljanja širi, da bi pokrival neposredne in posredne, trenutne in prihodnje, korporativne in proizvodne emisije, naslednji primer pa je biotska raznovrstnost. Številne družbe zagotavljajo informacije o širšem sklopu tem, kot je finančna uspešnost, in štejejo razkritje tovrstnih informacij za metodo, s katero lahko izkažejo zavezanost družbeno sprejemljivim praksam. V nekaterih primerih ta drugi tip razkritja – oziroma komuniciranje z javnostjo in drugimi strankami, na katere dejavnosti družbe neposredno vplivajo – lahko velja za subjekte, ki se širijo zunaj področij, ki jih pokrivajo finančni računi družbe. Ta tip lahko na primer pokriva informacije o dejavnostih podizvajalcev in dobaviteljev oziroma partnerjih v skupnih podjetjih. To je še posebno primerno za spremljanje prenosa okolju škodljivih dejavnosti na partnerje.

34. Številne družbe so sprejele ukrepe, zasnovane za oporo pri zagotavljanju skladnosti z zakoni in standardi poslovnega ravnanja in za povečanje transparentnosti njihovega poslovanja. Vse več je podjetij, ki so izdala prostovoljne kodekse korporativnega ravnanja, kar odraža zavezanost etičnim vrednotam, kot so okolje, človekove pravice, delavski standardi, zaščita potrošnikov in obdavčitve. Posebni sistemi upravljanja so razviti ali se razvijajo kot opora tej zavezanosti – vključujejo namreč informacijske sisteme, postopke poslovanja in zahteve po usposabljanju. Družbe sodelujejo z nevladnimi in medvladnimi organizacijami pri razvoju standardov poročanja, ki povečujejo zmogljivost družb pri sporočanju o tem, kako njihove dejavnosti vplivajo na rezultate trajnostnega razvoja (pobuda za globalno poročanje, na primer).
35. Družbe se spodbujajo, da zagotavljajo preprost in racionalen dostop do objavljenih informacij in razmišljajo o uporabi informacijskih tehnologij pri izpolnjevanju tega cilja. Informacije, ki so na voljo uporabnikom na domačih trgih, morajo biti na voljo vsem zainteresiranim uporabnikom. Družbe lahko sprejmejo ukrepe, ki omogočajo razpoložljivost informacij skupnostim, ki nimajo dostopa do tiskanih medijev (na primer revnejše skupnosti, na katere dejavnosti družbe neposredno vplivajo).

IV. Človekove pravice

Države morajo varovati človekove pravice. Podjetja morajo v okviru mednarodno priznanih človekovih pravic, mednarodnih zavez za izpolnjevanje človekovih pravic, ki jih imajo države, v katerih podjetja poslujejo, in v okviru zadevnih notranjih zakonov in predpisov:

1. spoštovati človekove pravice, kar pomeni, da morajo preprečevati kršenje človekovih pravic drugih in obravnavati škodljive vplive na človekove pravice, v katere so vpletene;
2. v okviru svojih dejavnosti preprečevati, da povzročajo škodljive vplive ali prispevajo k škodljivim vplivom na človekove pravice in obravnavajo take vplive, kadar se pojavijo;
3. si prizadevati za načine, kako preprečiti ali olajšati škodljive vplive na človekove pravice, ki so neposredno povezani z njihovim poslovanjem, izdelki ali storitvami v okviru nekega poslovnega odnosa, čeprav sami ne prispevajo k tem vplivom;
4. voditi politiko zavezanosti k spoštovanju človekovih pravic;
5. skrbno pregledovati svoje poslovanje glede spoštovanja človekovih pravic, kot je to primerno glede na velikost, naravo in okvir poslovanja, in glede na stopnjo tveganja škodljivih vplivov na človekove pravice;
6. z zakonitimi procesi zagotavljati zmanjšanje ali sodelovati pri zmanjšanju škodljivih vplivov na človekove pravice, kadar podjetja odkrijejo, da so sama povzročila te vplive ali prispevala k njihovem nastanku.

Komentar o človekovih pravicah

36. V uvodu tega poglavja je določen okvir za specifična priporočila glede spoštovanja človekovih pravic, ki ga imajo družbe. Poglavje se opira na okvir Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah, kot so »varovanje, spoštovanje in pomoč«, in je skladno z vodilnimi načeli za njegovo izvedbo.

37. Uvod in prvo poglavje prepoznavata, da je dolžnost držav ščititi človekove pravice in da bi morale družbe, ne glede na svojo velikost, sektor, kontekst poslovanja, lastništvo in strukturo, spoštovati človekove pravice na vseh območjih svojega delovanja. Spoštovanje človekovih pravic je svetovni standard pričakovanega ravnanja družb, neodvisno od zmožnosti in/ali pripravljenosti držav za izpolnjevanje njihovih dolžnosti glede človekovih pravic, in teh dolžnosti ne zmanjšuje.
38. Neuspešnost držav pri izvrševanju ustreznih domačih zakonov ali izvajanju mednarodnih dolžnosti glede človekovih pravic oziroma dejstvo, da lahko delujejo v nasprotju s temi zakoni in mednarodnimi dolžnostmi, ne zmanjšuje pričakovanja, da družbe spoštujejo človekove pravice. V državah, kjer so domači zakoni in predpisi v nasprotju z mednarodno priznanimi človekovimi pravicami, si morajo družbe prizadevati za oblike polnega upoštevanja, s katerimi ne kršijo domačih zakonov, skladno z drugim odstavkom poglavja o konceptih in načelih.
39. V vseh primerih in ne glede na državo ali specifičen kontekst poslovanja družbe se je treba sklicevati vsaj na mednarodno priznane človekove pravice, navedene v Mednarodni listini o človekovih pravicah, ki jo sestavljajo Splošna deklaracija o človekovih pravicah in glavni instrumenti, s katerimi je bila določena: Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah in Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, in na principe, ki zadevajo osnovne pravice, določene v Deklaraciji Mednarodne organizacije dela o temeljnih načelih in pravicah pri delu iz leta 1998.
40. Družbe lahko vplivajo na celoten spekter mednarodno priznanih človekovih pravic. V praksi so lahko v posebnih panogah in kontekstih nekatere človekove pravice bolj ogrožene od drugih, zato jih bomo bolj poudarili. Toda situacije se lahko spremenijo, zato morajo biti vse pravice redno pregledane. Odvisno od okoliščin morajo družbe upoštevati dodatne standarde. Družbe morajo na primer spoštovati človekove pravice posameznikov, pripadajočih posebnim skupinam ali populacijam, ki zahtevajo posebno pozornost, kjer bi človekove pravice lahko negativno vplivale na te posameznike oziroma skupine. V povezavi s tem so instrumenti Združenih narodov dodatno pojasnili pravice domorodnih ljudstev, oseb, ki pripadajo nacionalnim ali etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam, žensk, otrok, invalidov, delavcev migrantov in njihovih družin. Poleg tega morajo družbe, kadar pride

do oboroženih sporov, upoštevati standarde mednarodnega humanitarnega prava, da ne povzročajo negativnih vplivov ali prispevajo k njihovemu nastanku, ko delujejo v teh zahtevnih okoljih.

41. Prvi odstavek, ki obravnava dejanske in potencialne negativne vplive na človekove pravice, podaja sprejetje ustreznih ukrepov, da se prepoznajo, preprečijo, če je to mogoče, blažijo in odpravijo vplivi na človekove pravice, v razlagi pa je navedeno, kako se negativni vplivi na človekove pravice obravnavajo. Izraz »kršenje« se nanaša na negativne vplive, s katerimi lahko družba vpliva na človekove pravice posameznikov.
42. V drugem odstavku se priporoča, da družbe ne povzročajo negativnih vplivov na človekove pravice, ne prispevajo k njihovemu nastanku s svojimi dejavnostmi in tovrstne vplive obravnavajo. »Dejavnosti« lahko zajemajo ukrepe in opustitve ukrepov. Če družba povzroči ali lahko povzroči negativne vplive na človekove pravice, mora sprejeti potrebne ukrepe, da ti vplivi prenehajo ali jih prepreči. Če družba prispeva ali lahko prispeva k tovrstnemu vplivu, mora izvesti potrebne ukrepe, da ti vplivi prenehajo, da prepreči svoj prispevek k njihovemu nastanku in uporabi vzvode, ki kar najbolj omilijo morebitne preostale vplive. Vzvod obstaja, če je družba sposobna spremeniti prakse, s katerimi subjekt povzroča negativne vplive na človekove pravice.
43. Tretji odstavek obravnava bolj kompleksne situacije, v katerih družba ni negativno vplivala na človekove pravice, pa je kljub temu vpliv neposredno povezan z njenim poslovanjem, proizvodi ali storitvami prek poslovnega razmerja z drugim subjektom. Tretji odstavek ni namenjen prenašanju odgovornosti od subjekta, ki povzroča negativne vplive na človekove pravice, na družbo, s katero je v poslovnem razmerju. Izpolnjevanje pričakovanja v tretjem odstavku bi zahtevalo od družbe, ki deluje sama ali v sodelovanju z drugimi subjekti, kot je ustrezno, da prepreči ali omili negativen vpliv na človekove pravice in pri tem uporabi svoje vzvode in vpliva na subjekt, ki povzroča negativen vpliv. »Poslovna razmerja« vključujejo razmerja s poslovnimi partnerji, subjekti v dobavni verigi in druge nedržavne ali državne subjekte, ki so neposredno povezani s poslovnim delovanjem, proizvodi ali storitvami družbe. Med dejavniki, ki spadajo v določitev ustreznih ukrepov v tovrstnih situacijah, so vzvodi družbe nad zadevnim subjektom, kako ključno je razmerje za družbo, resnost vpliva in ali bi prekinitve razmerja s subjektom negativno vplivala na človekove pravice.

44. Četrty odstavek priporoča, da družbe izrazijo svoje obveznosti do spoštovanja človekovih pravic z izjavo o politiki, da: (i) so odobrene na najvišji ravni družbe, (ii) jih obveščajo ustrezni notranji/zunanji strokovnjaki, (iii) določajo pričakovanja družbe glede človekovih pravic zaposlenih, poslovnih partnerjev in drugih strank, ki so neposredno povezani z njenim poslovanjem, proizvodi in storitvami, (iv) so javno razpoložljive in notranje in zunanje predstavljene vsem zaposlenim, poslovnim partnerjem in ustreznim strankam, (v) se odražajo v poslovnih usmeritvah in postopkih, ki so potrebni za njihovo vključenost v celotno podjetje.
45. Peti odstavek priporoča, da družbe izvedejo skrben pregled človekovih pravic. Postopek vključuje ocenjevanje dejanskih in potencialnih vplivov na človekove pravice, vključevanje in ukrepanje glede na ugotovitve, spremljanje odzivov ter sporočanje, kako se vplivi obravnavajo. Skrben pregled človekovih pravic je mogoče vključiti v širše sisteme upravljanja tveganja družb, če ponudi več kot samo prepoznavanje in upravljanje bistvenih tveganj za samo družbo in vključuje tveganja za nosilce pravic. Gre za redno izvajanje ob upoštevanju, da se razvijajoče delovanje in kontekst poslovanja družbe, ki tvega človekove pravice, lahko sčasoma spremenita. Komplementarna usmeritev za skrben pregled, vključno v povezavi z dobavnimi verigami, in ustrezno odzivanje na tveganja, ki izhajajo iz dobavnih verig, sta opredeljena v odstavkih A.10 do A.12 poglavja o splošnih politikah in njihovih komentarjih.
46. Če družbe s skrbnim pregledom človekovih pravic ali drugače prepoznajo, da so povzročile ali prispevale k negativnemu vplivu, *smernice* priporočajo, da družbe pripravijo postopke, ki odpravijo tak vpliv. V nekaterih situacijah je potrebno sodelovanje s pravosodnimi ali državnimi nepravosodnimi mehanizmi. V drugih primerih so lahko pritožbeni mehanizmi na ravni delovanja za tiste, na katere lahko dejavnosti družbe negativno vplivajo, učinkovito sredstvo za zagotavljanje tovrstnih postopkov, ko so izpolnjeni osrednji kriteriji: legitimnost, dostopnost, predvidljivost, nepristranskost, združljivost s *smernicami* in transparentnost, in temeljijo na dialogu in iščejo sporazumne rešitve. Tovrstne mehanizme lahko upravlja podjetje samo ali pa v sodelovanju z drugimi deležniki in so lahko vir stalnega učenja. Pritožbeni mehanizmi na ravni delovanja se ne uporabljajo za ogrožanje vloge sindikatov pri obravnavi sporov, povezanih z delom, in tovrstni mehanizmi ne onemogočajo dostopa do pravosodnih in nepravosodnih pritožbenih mehanizmov, vključno z nacionalnimi kontaktnimi točkami v sklopu *smernic*.

V. Zaposlovanje in razmerja med delodajalci in delojemalci

Podjetja morajo v skladu z veljavno zakonodajo, predpisi in prevladujočimi delovnopravnimi razmerji in prakso zaposlovanja ter veljavnimi mednarodnimi delovnimi standardi:

1. a) upoštevati pravico delavcev, zaposlenih v večnacionalni družbi, da ustanovijo sindikate in organizacije za zastopanje, ali vstopijo vanje po lastni izbiri;
- b) upoštevati pravico delavcev, zaposlenih v večnacionalni družbi, da se po lastni izbiri odločijo za sindikate in organizacije, da jih ti zastopajo na pogajanjih za sklenitev kolektivnih pogodb, in sodelovati pri konstruktivnih pogajanjih s temi predstavniki delavcev posamično ali prek združenj delodajalcev, da bi se sporazumeli o pogojih zaposlovanja;
- c) prispevati k učinkoviti odpravi otroškega dela in takoj in učinkovito ukrepati, da bi z nujnim ukrepanjem zagotovili prepoved in popolno odpravo najhujših oblik otroškega dela;
- d) prispevati k popolni odpravi vseh oblik prisilnega ali obveznega dela in ustrezno ukrepati, da bi zagotovili, da prisilno ali obvezno delo ne obstaja več v njihovem poslovanju;
- e) podjetja mora pri njihovem poslovanju voditi načelo enakih priložnosti in obravnave pri zaposlovanju in ne smejo razlikovati svojih delavcev pri zaposlitvi ali opravljanju poklica na podlagi rase, barve kože, spola, veroizpovedi, političnega prepričanja, narodne pripadnosti ali družbenega izvora oziroma kakšnega drugega statusa, razen če izbira glede značilnosti delavcev pomeni uresničevanje vladne politike, ki konkretno spodbuja večjo enakopravnost pri zaposlitvenih možnostih ali pa se nanaša na posebnosti delovnega mesta;

2. a) predstavnikom delavcev zagotavljati take razmere, kot so potrebne za oporo pri nastajanju učinkovitih kolektivnih pogodb;
- b) predstavnikom delavcev zagotavljati informacije, ki so potrebne za uspešna pogajanja o pogojih zaposlovanja;
- c) delavcem in njihovim predstavnikom zagotavljati informacije, ki jim omogočajo resničen in verodostojen vpogled v poslovanje enote ali, kadar je primerno, tudi v poslovanje celotnega podjetja;
3. spodbujati posvetovanje in sodelovanje med delodajalci in delavci ter predstavniki delavcev o zadevah skupnega pomena;
4. a) upoštevati standarde zaposlovanja in odnosov med delodajalci in delojemalci, ki niso slabši od tistih, ki jih uporabljajo primerljivi delodajalci v državi gostiteljici;
- b) kadar večnacionalne družbe poslujejo v državah v razvoju, kjer ni primerljivih delodajalcev, morajo zagotavljati najboljše mogoče plače, ugodnosti in delovne razmere v okviru vladnih politik. Povezane morajo biti z ekonomskim položajem družbe, vendar morajo biti vsaj tako dobre, da zadostijo osnovnim potrebam delavcev in njihovih družin;
- c) sprejeti ustrezne ukrepe za zdravje in varnost pri delu v svoji dejavnosti;
5. pri svojem poslovanju v kar največjem obsegu zaposlovati lokalne delavce in omogočati usposabljanje za dvig ravni poklicne usposobljenosti, v sodelovanju s predstavniki delavcev, in kadar je primerno, tudi s pristojnimi vladnimi organi;
6. pri načrtovanju sprememb pri poslovanju, ki bi utegnile pomembno vplivati na zaposlovanje, zlasti ob morebitnem zapiranju enote, kar bi povzročilo kolektivno čakanje ali odpuščanje, morajo podjetja razumno obvestiti o spremembah predstavnike delavcev, zaposlenih pri njih, in njihove organizacije, in, kadar je primerno, vladne organe ter sodelovati s predstavniki delavcev in ustreznimi vladnimi organi, da bi čim bolj ublažili škodljive posledice. Glede na posebne okoliščine vsakega primera bi bilo primerno, če bi poslovodstvo o tem obvestilo še pred sprejetjem dokončne odločitve. Pri blažitvi posledic teh odločitev so mogoči tudi drugi načini za doseganje večjega sodelovanja;
7. pri pogajanjih v dobri veri s predstavniki delavcev o pogojih zaposlovanja ali takrat, ko delavci uresničujejo svojo pravico do organiziranja,

naj podjetja ne bi grozila s premestitvijo celotne poslovne enote ali dela poslovne enote iz države niti s premestitvijo delavcev iz sestavnih enot podjetja v drugih državah zato, da bi nepošteno vplivala na pogajanja ali s tem ovirala pravico do organiziranja;

8. podjetja morajo omogočiti pooblaščenim predstavnikom delavcev, ki so zaposleni pri njih, da sodelujejo pri pogajanjih za sklenitev kolektivnih pogodb ali obravnavanju odnosov med delavci in poslovodstvom ter tako omogočajo vsem udeležencem, da se o skupnih zadevah posvetujejo s predstavniki poslovodstva, pooblaščenimi za odločanje o teh zadevah.

Komentar o zaposlovanju ter odnosi med delodajalci in delojemalci

47. To poglavje se začne z uvodom, ki se sklicuje na »veljavne« zakone in predpise, kar pomeni priznati dejstvo, da morajo večnacionalne družbe pri delovanju v pravosodju posameznih držav upoštevati državne in mednarodne stopnje predpisov o zaposlovanju in zadeve, povezane z odnosi med delodajalci in delojemalci. Termina »prevladujoča delovna razmerja« in »prakse zaposlovanja« sta ustrezno široka, da dovoljujeta različne interpretacije v okviru različnih nacionalnih okoliščin – na primer različne možnosti pogajanj za delavce v skladu z državnimi zakoni in predpisi.
48. Mednarodna organizacija dela (ILO) je pristojno telo za postavljanje in obravnavno mednarodnih standardov dela in za spodbujanje osnovnih pravic pri delu, kot jih prepoznava Deklaracija Mednarodne organizacije dela o temeljnih načelih in pravicah pri delu iz leta 1998. Smernice igrajo kot neobvezujoč instrument vlogo pri spodbujanju upoštevanja teh standardov in načel med večnacionalnimi družbami. Določila v poglavju *smernic* ponavljajo določila deklaracije iz leta 1998 in tripartitne deklaracije Mednarodne organizacije dela (ILO) o načelih za nadnacionalna podjetja in socialno politiko iz leta 1977, ki je bila zadnjič pregledana leta 2006 (Deklaracija ILO MNE). Deklaracija ILO MNE določa načela za zaposlovanje, usposabljanje, delovne pogoje in odnose med delodajalci in delojemalci, medtem ko *smernice* OECD pokrivajo vse pomembne vidike vedenja podjetij. *Smernice* OECD in Deklaracija ILO MNE se nanašajo na vedenje, ki se pričakuje od družb

in veljajo vzporedno in ne v medsebojnem nasprotju. Deklaracija ILO MNE se lahko uporablja za razumevanje smernic, saj je podrobnejša. Kljub temu so odgovornosti za nadaljnje postopke, ki jih določata Deklaracija ILO MNE in *smernice*, institucionalno ločene.

49. Terminologija, ki se uporablja v V. poglavju, je skladna s terminologijo Deklaracije ILO MNE. Uporaba terminov »delavci, zaposleni pri večnacionalnih družbah« in »delavci pri svoji zaposlitvi« ima enak pomen kot v Deklaraciji ILO MNE. Ta termina se nanašata na delavce, ki so »v delovnem razmerju z večnacionalno družbo«. Družbe, ki želijo razumeti svojo odgovornost skladno s V. poglavjem, bodo našle koristne usmeritve za določanje obstoja zaposlitvenega razmerja v kontekstu *smernic* na neizčrpnem seznamu kazalnikov, ki so navedeni v Priporočilu ILO 198 iz leta 2006, odstavek 13 (a) in (b). Poleg tega se prepozna, da se delovne ureditve sčasoma spremenijo in razvijejo in da se od družb pričakuje, da strukturirajo svoja razmerja z delavci, tako da se izogibajo podpiranju, spodbujanju ali sodelovanju pri praksah prikritega zaposlovanja. Prikrto delovno razmerje se pojavi, ko delodajalec obravnava posameznika drugače kot zaposlenega na način, ki skriva njegov resnični pravni status.
50. Ta priporočila ne posegajo v resnična civilna in poslovna razmerja, ampak želijo zagotoviti, da imajo posamezniki v delovnem razmerju zaščito, ki jim v kontekstu *smernic* pripada. Prepozna se, da se v odsotnosti delovnega razmerja od družb kljub temu pričakuje, da delujejo v skladu s priporočili skrbnega pregleda na podlagi tveganj in dobavne verige v odstavkih A.10 do A.13, II. poglavja o splošnih politikah.
51. Prvi odstavek tega poglavja je zasnovan tako, da odraža vsa štiri osnovna načela in pravice pri delu, ki so navedeni v Deklaraciji ILO iz leta 1998, in sicer svobodo združevanja in pravico do skupnih pogajanj, učinkovito odpravo dela otrok, odpravo vseh vrst prisilnega ali obveznega dela in nediskriminacijo pri zaposlovanju in delu. Ta načela in pravice so razvite v obliki posebnih pravic in obveznosti in so v Konvenciji ILO prepoznane kot osnovne.
52. Odstavek 1c) priporoča, da večnacionalne družbe prispevajo k učinkoviti odpravi dela otrok po Deklaraciji ILO iz leta 1998 in Konvencije ILO 182, ki obravnava najhujše oblike dela otrok. Dolgotrajna instrumenta ILO o delu otrok sta Konvencija 138 in Priporočilo 146

(oba sta bila sprejeta leta 1973) o najmanjši dovoljeni starosti za zaposlitev. S praksami upravljanja dela, ustvarjanja visokokakovostnih in dobro plačanih delovnih mest in prispevanja h gospodarski rasti lahko večnacionalna podjetja igrajo pozitivno vlogo pri obravnavi prvotnih vzrokov revščine na splošno, predvsem pa dela otrok. Pomembno je priznati in spodbujati vlogo večnacionalnih družb, ki prispevajo k iskanju trajne rešitve problema dela otrok. V tem okviru je treba posebej poudariti pomen dviganja standardov izobraževanja otrok, ki živijo v državah gostiteljicah.

53. Odstavek 1d) priporoča, da družbe prispevajo k odpravi vseh oblik prisilnega in obveznega dela, kar je še eno načelo, ki izhaja iz Deklaracije ILO iz leta 1998. Sklicevanje na to temeljno pravico delavcev temelji na konvencijah ILO 29 iz leta 1930 in 105 iz leta 1957. Konvencija 29 zahteva, da vlade »kar najhitreje preprečijo uporabo prisilnega ali obveznega dela v vseh oblikah«, medtem ko Konvencija 105 zahteva od njih, da »preprečijo in ne izkoriščajo katere koli oblike prisilnega ali obveznega dela« za določene navedene namene (na primer kot sredstvo politične prisile ali delavske discipline), in da »sprejmejo učinkovite ukrepe, da zagotovijo [njegovo] takojšnjo in popolno odpravo«. Obenem pa se razume, da je ILO pristojno telo za reševanje težavnega vprašanja dela v zaporih, še zlasti kadar gre za dajanje zapornikov v najem (ali na razpolago) zasebnikom, podjetjem ali združenjem.
54. Sklicevanje na načelo nediskriminacije v povezavi z zaposlovanjem in delom v odstavku 1e se šteje, da velja za razmere, kot so najemanje, dodeljevanje del, odpuščanje, plačila in podpora, spodbujanje, prenos ali premestitev, prenehanje, usposabljanje in upokojitev. Seznam nedovoljenih podlag za diskriminacijo iz Konvencije ILO 111 iz leta 1958, Konvencije o varstvu materinstva 183 iz leta 2000, Konvencije Mednarodne organizacije dela o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju (invalidne osebe) 159 iz leta 1983, Priporočila, ki se nanaša na starejše delavce, št. 162 iz leta 1980, in Priporočila, ki se nanaša na delavce s HIV in AIDS, št. 200 iz leta 2010, meni, da je vsako razlikovanje, izključevanje ali prednostno obravnavanje na teh podlagah kršitev konvencij, priporočil in kodeksov. Termin »drug status« se za namene *smernic* nanaša na dejavnosti delavskega sindikata in osebnih lastnosti, kot so starost, invalidnost, nosečnost, zakonski stan, spolna usmeritev in stanje HIV. Skladno z določili v odstavku 1e se od družb pričakuje, da spodbujajo enake možnosti za ženske in moške s poseb-

nim poudarkom na enakih kriterijih za izbiranje, plačilo in spodbujanje, na enaki uporabi teh kriterijev in na preprečevanju diskriminacije ali odpovedi delovnega razmerja zaradi sklenitve zakonske zveze, nosečnosti ali starševstva.

55. V odstavku 2c) tega poglavja se od informacij, ki jih podjetja zagotavljajo svojim zaposlenim in predstavnikom, pričakuje, da predstavljajo »resničen in pošten ogled« poslovanja. Informacije se nanašajo na: strukturo družbe, njen ekonomski in finančni položaj in obete, trende zaposlovanja in pričakovane bistvene spremembe poslovanja, pri tem pa upoštevajo legitimne zahteve po poslovni zaupnosti. Obveznosti poslovne zaupnosti lahko pomenijo, da informacije o nekaterih točkah morda ne bodo zagotovljene ali morda ne bodo zagotovljene brez varoval.
56. Sklicevanje na posvetovalne oblike sodelovanja delavca v tretjem odstavku poglavja je vzeto iz Priporočila ILO št. 94 iz leta 1952 v povezavi s posvetovanjem in sodelovanjem med delodajalci in delojemalci na stopnji podjetja. Prav tako je skladno z določilom v Deklaraciji ILO MNE. Tovrstne posvetovalne ureditve ne smejo nadomestiti pravice delavcev do pogajanja o pogojih in določitih zaposlitve. Priporočilo o posvetovalnih ureditvah glede na delavske ureditve je prav tako del osmega odstavka.
57. V četrtem odstavku gre razumeti, da zaposlovanje in odnosi med delodajalci in delojemalci vključujejo nadomestila in ureditve delovnega časa. Sklicevanje na zdravje in varnost pri delu pomeni, da se od večnacionalnih družb pričakuje upoštevanje prevladujočih regulativnih standardov in panožnih normativov za minimiziranje tveganja nesreč in zdravstvenih poškodb, ki izhajajo iz zaposlitve, so povezane z njo ali nastanejo med njo. To spodbuja družbe, da si prizadevajo dvigniti stopnjo uspešnosti glede na zdravje in varnost pri delu na vseh področjih svojega delovanja, čeprav veljavni predpisi držav, kjer delujejo, formalno tega ne zahtevajo. Prav tako to družbe spodbuja, da spoštujejo zmožnost delavcev, da se umaknejo iz delovne situacije, kjer obstaja upravičena utemeljitev suma neposrednega in resnega tveganja zdravja in varnosti. Vprašanja, povezana z zdravjem in varnostjo, ki se odražajo v pomenu in komplementarnostih zadevnih priporočil, so navedena tudi drugod v *smernicah*, prav posebej v poglavjih o interesih potrošnikov in okolju. Priporočilo ILO št. 194 iz leta 2002 za-

gotavlja indikativen seznam poklicnih bolezni, kodekse delovanja in usmeritve, ki jih družbe lahko upoštevajo pri izvajanju tega priporočila *smernic*.

58. Priporočilo v petem odstavku poglavja spodbuja večnacionalne družbe, da lokalno zaposlujejo ustrezen delež delovne sile, vključno z upravnim osebjem, in da zagotavljajo usposabljanje. Besedilo tega odstavka o usposabljanju in stopnjah usposobljenosti dopolnjuje besedilo v odstavku A.4 poglavja o splošnih politikah za spodbujanje oblikovanja človeškega kapitala. Sklicevanje na lokalne delavce dopolnjuje besedilo, ki spodbuja gradnjo lokalne kapacitete v odstavku A.3 poglavja o splošnih politikah. Skladno s Priporočilom ILO o razvoju človeških virov, št. 195 iz leta 2004, se družbe spodbujajo tudi k največjemu možnemu vlaganju v usposabljanje in vseživljenjsko učenje ob zagotavljanju enakih možnosti usposabljanja za ženske in druge ranljive skupine, kot so mladi, nizko kvalificirani delavci, invalidi, priseljenci, starejši delavci in domorodna ljudstva.
59. V šestem odstavku se priporoča, da družbe zagotovijo ustrezna obvestila predstavnikom delavcev in ustreznim vladnim organom o spremembah svojega delovanja, ki bi lahko bistveno vplivale na preživetje svojih delavcev, predvsem ob likvidaciji subjekta s kolektivnim odpuščanjem ali prekinitvami delovnega razmerja. Kot je navedeno v tem odstavku, je namen tega določila ponuditi priložnost sodelovanja za blažitev učinkov tovrstnih sprememb. Gre za pomembno načelo, ki se precej odraža v zakonih in praksah držav pristopnic glede odnosov med delodajalci in delojemalci, čeprav pristopi za zagotavljanje priložnosti ustreznega sodelovanja niso enaki v vseh državah pristopnicah. Odstavek prav tako navaja, da bi bilo primerno, če bi uprava v luči specifičnih okoliščin lahko to obvestilo izdala pred končno odločitvijo. Obvestilo pred končno odločitvijo je značilnost zakonov in praks, ki se nanašajo na odnose med delodajalci in delojemalci, v številnih državah pristopnicah. Toda ni edino sredstvo, ki zagotavlja priložnost ustreznega sodelovanja in ki blaži učinke tovrstnih odločitev. Zakoni in prakse drugih držav pristopnic zagotavljajo druge načine, kot so opredeljena obdobja, v katerih je treba izvesti posvetovanja, preden se odločitve izvedejo.

VI. Okolje

Podjetja v skladu z zakonodajo, predpisi in upravno prakso v državah, v katerih poslujejo, in ob spoštovanju ustreznih mednarodnih sporazumov, načel, ciljev in standardov upoštevajo potrebo po varstvu okolja, javnega zdravja in varnosti ter svojo dejavnost prilagajajo tako, da pripomore k širšim ciljem trajnostnega razvoja. Podjetja zlasti:

1. vzpostavijo in ohranjajo sistem okoljskega upravljanja, ki ustreza podjetju, vključno z:
  - a) zbiranjem in vrednotenjem ustreznih in pravočasnih informacij o vplivih njihovih dejavnosti na okolje, zdravje in varnost;
  - b) določanjem merljivih in, kadar je primerno, konkretnih ciljev, višjih ravni uspešnosti za izboljšanje okoljske učinkovitosti in izrabe virov, vključno z občasnim preverjanjem ustreznosti teh ciljev; kadar je primerno, se morajo cilji uskladiti z zadevnimi nacionalnimi politikami in mednarodnimi okoljskimi zavezami; in
  - c) rednim spremljanjem in preverjanjem napredka pri doseganju splošnih ali konkretnih, okoljskih, zdravstvenih in varnostnih ciljev oziroma višjih ravni uspešnosti;
2. ob upoštevanju stroškovnih omejitev, poslovne zaupnosti in varstva pravic intelektualne lastnine:
  - a) javnosti in delavcem sporočajo ustrezne, merljive in preverljive (kjer je primerno) ter pravočasne informacije o mogočih vplivih dejavnosti podjetja na okolje, zdravje in varnost, vključno s poročilom o napredku pri izboljšanju okoljske učinkovitosti in
  - b) se zavezujejo, da bodo ustrezno in pravočasno obveščala skupnosti, na katere neposredno vplivajo okoljske, zdravstvene in varnostne politike podjetja, in se posvetovala z njimi o njihovem izvajanju;

3. pri odločanju ocenijo in obravnavajo predvidljive okoljske, zdravstvene in varnostne vplive v zvezi s proizvodnimi postopki, blagom in storitvami podjetja v celotnem ciklusu, da bi preprečila ali zmanjšala, kadar jih ni mogoče preprečiti. Kadar imajo lahko predvidene dejavnosti pomembne okoljske, zdravstvene ali varnostne učinke in so podlaga za odločitve pristojnih oblasti, podjetja pripravijo ustrezne presoje vplivov na okolje;
4. skladno z znanstvenimi in tehničnimi dognanji o tveganjih pri resni nevarnosti za škodo za okolje ter ob upoštevanju človekovega zdravja in varnosti ne navajajo pomanjkljive znanstvene zanesljivosti kot razlog za odlašanje stroškovno učinkovitih ukrepov za preprečitev ali zmanjševanje take škode;
5. imajo načrte ukrepov za izredne razmere, da bi preprečevala, omilila in nadzorovala resno okoljsko škodo, ter škodo za zdravje zaradi dejavnosti, vključno z nezgodami in nujnimi primeri, ter mehanizme za takojšnje obveščanje pristojnih oblasti;
6. si nenehno prizadevajo izboljšati podjetniško okoljsko učinkovitost na ravni podjetja in, kjer je smiselno, dobavno verigo podjetja tako, da podpirajo ustrezne dejavnosti, kot so:
  - a) uvajanje tehnologij in operativnih postopkov v vseh delih podjetja, ki so izraz standardov okoljske učinkovitosti v najboljših delih podjetja;
  - b) razvoj in preskrba s storitvami ali izdelki, ki ne vplivajo slabo na okolje, ki so varni, če se uporabljajo tako, kot je predvideno, so učinkoviti z vidika porabe energije in naravnih virov, ki se lahko ponovno uporabijo, reciklirajo ali varno odlagajo;
  - c) spodbujanje višje ravni ozaveščenosti o okoljskih posledicah med naročniki pri uporabi izdelkov in storitev podjetja, vključno z zagotavljanjem informacij o svojih izdelkih (na primer informacij o izpušnih toplogrednih plinov, biotski raznovrstnosti, učinkoviti rabi naravnih virov ali drugih okoljskih vprašanjih); in
  - d) raziskovanje in ocenjevanje načinov za izboljšanje okoljske učinkovitosti podjetja v daljšem obdobju, na primer z razvojem strategij za zmanjšanje izpustov;

7. zagotavljajo ustrezno izobraževanje in usposabljanje delavcev za zdravo in varno okolje, ki vključujeta ravnanje s škodljivimi snovmi in preprečevanje okoljskih nesreč in splošnejša področja upravljanja okolja, kot so postopki za ugotavljanje vplivov na okolje, odnosi z javnostjo in okoljske tehnologije;
8. prispevajo k razvoju okoljsko koristnih in gospodarsko učinkovitih javnih politik, na primer s partnerstvi ali pobudami, ki lahko dvigujejo raven okoljske ozaveščenosti in varstva okolja.

Komentar o okolju

60. Besedilo poglavja o okolju široko odraža načela in cilje, navedene v Deklaraciji o okolju in razvoju iz Ria ter Agendi št. 21 (v okviru deklaracije iz Ria). Prav tako upošteva Aarhuško konvencijo o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah in odraža standarde, ki jih vključujejo instrumenti, kot je ISO standard o sistemih upravljanja okolja.
61. Dobro upravljanje okolja je pomemben del trajnostnega razvoja in se vse bolj šteje za poslovno odgovornost in poslovno priložnost. Večnacionalne družbe morajo igrati svojo vlogo v obeh pogledih. Menedžerji teh družb morajo tako v poslovnih strategijah ustrezno pozornost posvetiti okoljskim vprašanjem. Izboljšanje okoljske učinkovitosti zahteva zavezanost sistematičnemu pristopu in stalnemu izboljševanju sistema. Sistem upravljanja okolja zagotavlja notranji okvir, ki je potreben za nadzor okoljskih vplivov družbe in za integracijo okoljskih vidikov v poslovno delovanje. Uveljavljen tovrstni sistem namreč pomaga zagotavljati deležnikom, zaposlenim in skupnosti, da družba aktivno deluje za zaščito okolja pred vplivi svojih dejavnosti.
62. Poleg izboljšanja okoljske učinkovitosti lahko ustanovitev sistema upravljanja okolja družbam prinese gospodarske koristi prek zmanjšanja stroškov delovanja in zavarovanja, boljšega ohranjanja energije in virov, manjših stroškov, povezanih s skladnostjo in obveznostmi, boljšega dostopa do kapitala in znanj, večjega zadovoljstva strank in boljših odnosov s skupnostjo in javnostjo.
63. V kontekstu teh smernic se »dobro upravljanje okolja« razume v svojem najširšem pomenu besede, kar vključuje dejavnosti, ki so usmerje-

ne k nadzoru neposrednih in posrednih dolgoročnih okoljskih vplivov dejavnosti družbe in vključuje nadzor nad onesnaževanjem in elemente upravljanja virov.

64. V večini družb je za upravljanje dejavnosti družbe potreben sistem notranjega nadzora. Okoljski del tega sistema lahko vključuje tovrstne elemente kot cilje za izboljšano poslovanje in redno spremljanje napredka pri doseganju teh ciljev.
65. Informacije o dejavnostih družb in o njihovih razmerjih s podizvajalci in dobavitelji ter povezanih okoljskih vplivih so pomembno sredstvo za krepitev zaupanja javnosti. To sredstvo je najučinkovitejše, ko so informacije podane transparentno in ko spodbuja aktivno posvetovanje z deležniki, kot so zaposleni, stranke, dobavitelji, izvajalci, lokalne skupnosti in širša javnost za ustvarjanje ozračja dolgotrajnega zaupanja in razumevanja okoljskih vprašanj v skupnem interesu. Poročanje in komuniciranje sta posebno primerna, kadar gre za redke ali ogrožene okoljske dobrine v regionalnem, nacionalnem ali mednarodnem kontekstu; standardi poročanja, kot je pobuda za globalno poročanje, zagotavljajo uporabne reference.
66. Družbe imajo pri zagotavljanju točnih informacij o svojih proizvodih nekaj možnosti, kot so na primer prostovoljni sistem označevanja ali potrjevanja. Družbe morajo pri uporabi teh instrumentov upoštevati svoje socialne in gospodarske vplive na države v razvoju in mednarodno priznane standarde.
67. Običajna poslovna dejavnost lahko vključuje predhodno oceno potencialnih okoljskih vplivov, povezanih z dejavnostmi družbe. Družbe pogosto izvajajo ustrezna ocenjevanja okoljskih vplivov, tudi kadar se ta zakonsko ne zahtevajo. Presoje vplivov, ki jih izvajajo družbe, lahko vključujejo širok in v prihodnost usmerjen pogled na potencialne vplive dejavnosti družbe, dejavnosti podizvajalcev in dobaviteljev, ki obravnava ustrezne vplive in preučuje druge možnosti in blažilne ukrepe za izogibanje ali odstranitev negativnih vplivov. *Smernice* prav tako prepoznavajo, da imajo večnacionalne družbe določene odgovornosti na drugih področjih življenjskega cikla proizvodov.
68. V nekaterih instrumentih, ki so jih že sprejele države, ki pristopajo k smernicam, vključno z Načelom št. 15 deklaracije iz Ria o okolju in razvoju, je izražen »previdnostni pristop«. Noben od teh instrumentov

ni izrecno naslovljen na družbe, čeprav so prispevki družb razvidni v vseh.

69. Osnovna premisa smernic je, da morajo družbe čim prej in proaktivno delovati, da bi se izognile na primer resnim ali nepopravljivim okoljskim škodam, ki so posledica njihovih dejavnosti. Kljub temu pa dejstvo, da so *smernice* naslovljene na družbe, pomeni, da ne obstaja instrument, ki bi popolnoma ustrezno izražal to priporočilo. *Smernice* se opirajo na obstoječe instrumente, a jih povsem ne odražajo.
70. *Smernice* niso namenjene ponovni razlagi obstoječih instrumentov ali ustvarjanju novih zavez oziroma precedensa vlad – njihov namen je samo, da priporočajo, kako mora biti previdnostni pristop izveden na ravni družb. Glede na zgodnjo fazo tega procesa se prepozna, da je potrebna določena fleksibilnost pri njegovi uporabi, in sicer na podlagi posebnega konteksta, v katerem se izvaja. Prav tako se prepozna, da vlade na tem področju določajo osnoven okvir in so odgovorne, da se redno posvetujejo z deležniki o najustreznejši poti naprej.
71. *Smernice* prav tako spodbujajo družbe, da dvigujejo stopnjo okoljske učinkovitosti v vseh sklopih svojega delovanja, tudi tam, kjer uveljavljena praksa držav, v katerih delujejo, tega formalno morda ne zahteva. Glede na to morajo družbe upoštevati svoje socialne in gospodarske vplive na države v razvoju.
72. Večnacionalne družbe imajo na primer pogosto dostop do uveljavljenih in inovativnih tehnologij ali operativnih postopkov, ki bi lahko, če bi bili uporabljeni, pomagali pri dvigu celotne okoljske učinkovitosti. Večnacionalne družbe se pogosto štejejo za vodilne na svojih področjih, zato potencialnega »vzora« za druge družbe ne gre spregledati. Zagotavljanje, da ima tudi okolje v državah, kjer večnacionalna podjetja delujejo, koristi od razpoložljivih in inovativnih tehnologij in praks, je pomemben način splošne krepitve podpore mednarodnim naložbenim dejavnostim.
73. Družbe imajo pomembno vlogo pri usposabljanju in izobraževanju svojih zaposlenih na področju okoljskih zadev. Spodbujajo se, da opravljajo to odgovornost v najširšem mogočem obsegu, še posebno na področjih, ki so neposredno povezana z zdravjem in varnostjo ljudi.

VII. Boj proti podkupovanju, jemanju podkupnin in izsiljevanju

Podjetja ne smejo neposredno ali posredno ponujati, obljubljeni, dajati ali zahtevati podkupnine ali neprimerne prednosti, da bi pridobila ali ohranila posel ali drugo nedopustno prednost. Podjetja se morajo tudi upirati jemanju podkupnin in izsiljevanju. Podjetja naj zlasti:

1. ne ponujajo, obljublajo ali dajejo nedovoljene denarne ali druge koristi javnim uslužbencem ali zaposlenim pri poslovnih partnerjih. Prav tako naj podjetja ne prosijo za nedovoljene denarne ali druge koristi od javnih uslužbencev ali zaposlenih pri poslovnih partnerjih, se strinjajo s koristmi ali jih sprejemajo. Podjetja naj ne uporabljajo tretjih strank, kot so zastopniki in drugi posredniki, svetovalci, predstavniki, distributerji, konzorciji, pogodbeniki in dobavitelji ter partnerji pri skupnih vlaganjih, za usmerjanje nedovoljenih denarnih ali drugih koristi javnim uslužbencem ali zaposlenim pri njihovih poslovnih partnerjih ali njihovim sorodnikom ali poslovnim sodelavcem;
2. razvijajo in sprejemajo ustrezen notranji nadzor, programe ali ukrepe za upoštevanje etike in predpisov, da bi preprečevali in odkrivali podkupovanje; razvijajo naj jih na podlagi ocene tveganj glede na individualne okoliščine podjetja, še posebno tveganj podkupovanja, s katerimi se podjetje srečuje (na primer geografsko in industrijsko področje delovanja). Notranji nadzor, programi ali ukrepi za upoštevanje etike in predpisov morajo vključevati sistem finančnih in računovodskih postopkov, vključno s sistemom smiselno zasnovanega notranjega nadzora, da zagotavlja pošteno in točno vodenje knjig, zapisov in računov in da zagotavlja, da jih ni mogoče uporabljati za podkupovanje ali prikrivanje podkupovanja. Take individualne okoliščine in tveganja podkupovanja je treba redno nadzirati in ponovno ocenjevati, kot je potrebno, da se notranji nadzora podjetja, programi ali ukrepi za upoštevanje etike in predpisov prilagajajo in ostajajo veljavni ter da se zmanjšuje tveganje, da bi podjetja postala sokriva podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja;

3. v okviru notranjega nadzora, programov ali ukrepov za upoštevanje etike in predpisov prepovedujejo ali preprečujejo uporabo manjših ugodnih plačil, ki so na splošno nezakonita v državah, kjer so izvršena; če pa so taka plačila izvršena, se natančno vknjižijo v poslovne knjige in finančne evidence;
4. ob upoštevanju določenega tveganja podkupovanja, s katerim se podjetja srečujejo, poskrbijo za ustrezno dokumentirano skrbno pregledovanje poslovanja v zvezi z najemanjem ter za ustrezen in reden pregled nad zastopniki, da so nagrade zastopnikom sorazmerne in podeljene samo za zakonite storitve. Obstajati mora seznam zastopnikov, ki so najeti za poslovanje z javnimi organi in podjetji v državni lasti. Ta seznam mora biti na voljo pristojnim oblastem v skladu z veljavnimi zahtevami glede javnega razkritja;
5. povečujejo preglednost svojih dejavnosti pri zatiranju podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja. Ukrepi so lahko javno izražene zaveze zoper podkupovanje, jemanje podkupnin in izsiljevanje in javno razkritje sistema upravljanja ter notranjih nadzorstev, programov ali ukrepov za upoštevanje etike in predpisov, ki so jih podjetja sprejela za uresničevanje teh zavez. Podjetja bi morala tudi spodbujati odprtost in dialog z javnostjo zato, da bi povečevala stopnjo ozaveščenosti in sodelovanja pri zatiranju podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja;
6. spodbujajo ozaveščenost zaposlenih in ravnanje v skladu s politiko podjetja in notranjimi nadzorstvi, programi ali ukrepi za upoštevanje etike in predpisov pri zatiranju podkupovanja, jemanja podkupnin in izsiljevanja z ustreznim razširjanjem takih politik, programov ali ukrepov ter s programi usposabljanja in disciplinskimi postopki;
7. ne dajejo nezakonitih prispevkov kandidatom za javno funkcijo ali političnim strankam ali drugim političnim organizacijam. Politični prispevki morajo biti v skladu z zahtevami javnega razkrivanja in sporočeni odgovornim v podjetju.

Komentar o boju proti podkupovanju, zahtevi po podkupnini in izsiljevanju

74. Podkupovanje in korupcija škodujeta demokratičnim ustanovam in upravljanju korporacij. Odvrata naložbe in izkrivljata mednarodne konkurenčne razmere. Preusmeritve sredstev prek koruptivnih praks

še posebno spodkopavajo poskuse državljanov, da bi dosegli višje stopnje gospodarske, socialne in okoljske blaginje in ovirajo prizadevanja za zmanjševanje revščine. Družbe imajo pomembno vlogo v boju proti tem praksam.

75. Dostojnost, integriteta in transparentnost na javnem in zasebnem področju so ključni koncepti v boju proti podkupovanju, zahtevi po podkupnini in izsiljevanju. Poslovna skupnost, nevladne organizacije, vladne in medvladne organizacije morajo sodelovati, zato da krepijo javno podporo protikorupcijskim ukrepom in dvigujejo transparentnost in javno zavedanje problemov korupcije in podkupovanja. Sprejetje ustreznih praks korporativnega upravljanja je prav tako ključen element pri vzgoji kulture etike v družbah.
76. Konvencija o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev in uradnikov v mednarodnih poslovnih transakcijah (Konvencija o boju proti podkupovanju) je začela veljati 15. februarja 1999. Konvencija o boju proti podkupovanju, skupaj s Priporočilom za nadaljnji boj proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev in uradnikov v mednarodnih poslovnih transakcijah (Priporočilo o boju proti podkupovanju iz leta 2009), Priporočilom o davčnih ukrepih za nadaljnji boj proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev in uradnikov v mednarodnih poslovnih transakcijah iz leta 2009 in Priporočilom o podkupninah in uradno podprtih izvoznih kreditih so osrednji instrumenti OECD, ki so usmerjeni proti ponudnici podkupnine. Njihov cilj je odpraviti »izročanje« podkupnin tujim javnim uslužbencem, pri čemer vsaka država prevzame odgovornost za dejavnosti svojih družb in za vse, kar se zgodi v njihovi pristojnosti.⁶ Program strogega in sistematičnega spre-

6. Za namene te konvencije je »podkupnina« opredeljena kot »... ponudba, obljuba ali dajanje neprimerne gotovine ali druge ugodnosti, bodisi neposredno ali prek posrednikov, tujemu javnemu uslužbencu, zato da bi oseba, ki daje denar, ali tretja oseba pridobila korist, ker bi prejemnik podkupnine ukrepal ali ne v zvezi z izvajanjem svojih obveznosti, da bi se, na primer, pridobil ali obdržal posel ali bi se pridobila druga neprimerna korist pri izvajanju mednarodnih poslov«. Komentarji k tej konvenciji (deveti odstavek) pojasnjujejo, da »manjša ‚olajševalna‘ plačila ne pomenijo plačila, ki se izvedejo ‚za pridobitev ali ohranitev posla ali druge neprimerne koristi‘ po prvem odstavku, in niso kaznivo dejanje. Tovrstna plačila, ki se v nekaterih državah uporabijo za prepričevanje javnih uslužbencev, da opravljajo svoje naloge, kot je izdaja potrdil ali dovoljenj, so običajno nezakonita v zadevni tuji državi. Druge države lahko in bi morale obravnavati ta škodljivi pojav s sredstvi, kot je podpora programov dobrega upravljanja. ...«

mljanja državnega izvajanja te konvencije o boju proti podkupovanju je nastal za spodbujanje polnega izvajanja teh instrumentov.

77. Priporočilo o boju proti korupciji iz leta 2009 predvsem priporoča, da vlade spodbujajo svoje družbe pri razvijanju in sprejemanju ustreznih programov in ukrepov notranjega nadzora, etike in skladnosti poslovanja za preprečevanje in zaznavanje podkupovanja v mednarodnem poslovanju, pri tem pa upoštevajo usmeritve za dobro prakso o notranji kontroli, etiki in skladnosti poslovanja iz priloge II Priporočila o boju proti podkupovanju iz leta 2009. Usmeritve za dobro prakso so naslovljene na družbe, poslovne organizacije in strokovna združenja, poudarjajo se dobre prakse, ki zagotavljajo učinkovitost njihovih programov ali ukrepov notranjih nadzorov, etike in skladnosti poslovanja, da bi se preprečilo in zaznalo podkupovanje v mednarodnem poslovanju.
78. Pobude zasebnega sektorja in civilne družbe prav tako pomagajo pri snovanju in izvajanju učinkovitih politik boja proti podkupovanju.
79. *Konvencija Združenih narodov proti korupciji (UNCAC)*, ki je začela veljati 14. decembra 2005, določa širok sklop standardov, ukrepov in pravil za boj proti korupciji. V okviru *UNCAC* se od držav članic zahteva, da svojim uslužbencem prepovedo jemanje podkupnin, družbam pa podkupovanje domačih javnih uslužbencev in tujih javnih uslužbencev in uslužbencev javnih mednarodnih organizacij, podkupovanje je treba preprečiti tudi med zasebniki. *UNCAC* in Konvencija o boju proti podkupovanju se med seboj podpirata in dopolnjujeta.
80. Za obravnavo prejemnikov podkupnin so prakse dobrega upravljanja pomembni elementi, ki preprečujejo naslavljanje družb za plačilo podkupnin. Družbe lahko podprejo pobude o skupnem delovanju proti zahtevi po podkupnin in izsiljevanju. Domače in tuje vlade morajo pomagati družbam, od katerih se zahteva podkupnina in jih izsiljujejo. *Usmeritve za dobro prakso glede konkretnih členov Konvencije v prilogi I Priporočila o boju proti podkupovanju iz leta 2009* navajajo, da je treba Konvencijo o boju proti podkupovanju izvajati tako, da ne omogoča obrambe ali izjem, kadar tuji javni uslužbenci zahtevajo podkupnino. *UNCAC* prav tako zahteva kriminalizacijo, kadar podkupnino zahtevajo domači javni uslužbenci.

VIII. Interesi potrošnikov

V odnosih s potrošniki morajo podjetja poslovati v skladu s prakso poštenega poslovanja, trženja in oglaševanja ter izvajati razumne ukrepe za kakovost in zanesljivost blaga in storitev, ki jih tržijo, in zlasti:

1. skrbeti, da blago in storitve, ki jih tržijo, ustrezajo vsem dogovorjenim ali pravno zahtevanim standardom zdravja in varnosti potrošnikov, vključno standardom, ki se nanašajo na opozorila o vplivih na zdravje in varnostna opozorila;
2. skrbeti za točne, preverljive in jasne podatke tako, da se potrošniki lahko primerno odločijo, vključno podatke o cenah in, kjer je to primerno, o vsebini, varni uporabi, ekoloških značilnostih, vzdrževanju, skladiščenju in odstranjevanju blaga in storitev. Ti podatki naj bodo, kjer je izvedljivo, predstavljeni tako, da potrošnikom omogočajo primerjavo med izdelki;
3. potrošnikom omogočiti dostop do mehanizmov za pošteno, preprosto, pravočasno in učinkovito zunajsodno reševanje sporov in mehanizmov odškodnin brez nepotrebnih stroškov ali obremenitev;
4. izogibati se navedbam ali opustitvam ali drugim praksam, ki so zavajajoče, pomenijo prevaro ali goljufijo ali so nepošteno.
5. podpirati prizadevanja za pospeševanje izobraževanja potrošnikov o poslovnih dejavnostih podjetij, da bi se inter alia (med drugim) izboljšala sposobnost potrošnikov, da: i) se na podlagi ustreznih podatkov odločajo o kompleksnih vprašanjih blaga, storitev in trgov, ii) bolje razumejo gospodarski, okoljski in družbeni vpliv svojih odločitev in iii) podpirajo trajnostno potrošnjo;
6. spoštovati zasebnost potrošnikov in smiselno ukrepati za zagotovitev varstva osebnih podatkov, ki jih zbirajo, shranjujejo, obdelujejo ali razširjajo;
7. najtesneje sodelovati z oblastmi pri preprečevanju in boju proti varljivim praksam trženja (vključno z zavajajočim oglaševanjem in poslov-

no goljufijo) in pri zmanjševanju ali preprečevanju resnega ogrožanja javnega zdravja in varnosti ali ogrožanja okolja, ki izhaja iz potrošnje, uporabe ali odstranjevanja njihovega blaga in storitev;

8. pri izvajanju zgornjih načel upoštevati i) potrebe ranljivih in nepriviligiranih potrošnikov in ii) specifične zahteve, ki jih e-trgovina postavlja potrošnikom;

Komentar o interesih potrošnikov

81. Poglavje o interesih potrošnikov *Smernic OECD za večnacionalne družbe* se nanaša na delo Odbora OECD za varstvo potrošnikov in Odbora za finančne trge ter na delo drugih mednarodnih organizacij, vključno z Mednarodno trgovinsko zbornico, Mednarodno organizacijo za standardizacijo in Združenimi narodi (tj. *Smernice ZN o varstvu potrošnikov*, njihov obseg je bil razširjen leta 1999).
82. Poglavje prepoznava, da so zadovoljstvo strank in z njim povezani interesi temeljni za uspešno delovanje družb. Prav tako prepoznava, da so se potrošniški trgi za blago in storitve bistveno spremenili. Regulatorna reforma, bolj odprti svetovni trgi, razvoj novih tehnologij in rast storitev za potrošnike so bili ključni za nastanek sprememb, saj so potrošnikom zagotovili večjo izbiro in druge koristi, ki izhajajo iz bolj odprte konkurence. Obenem sta hitrost sprememb in večja kompleksnost številnih trgov na splošno še otežila potrošnikom, da primerjajo blago in storitve in dostopajo do njih. Tudi demografija potrošnikov se je spremenila. Otroci postajajo vse bolj pomembne sile na trgu, kar velja tudi za vse številčnejše starejše odrasle. Čeprav so na splošno potrošniki bolj izobraženi, pa so številni še vedno brez ustreznih aritmetičnih znanj in pismenosti, ki jih danes zahteva kompleksnejše in informacijsko intenzivno tržišče. Številne potrošnike prav tako vse bolj zanimajo stališča in dejavnosti družb, ki se nanašajo na široko področje gospodarskih, socialnih in okoljskih vprašanj, in jih upoštevajo pri izbiri blaga in storitev.
83. Uvodni stavek poziva družbe k praksam poštenega poslovanja, trženja in oglaševanja in k zagotavljanju kakovosti in zanesljivosti proizvodov, ki jih ponujajo. Ta načela pa veljajo za blago in storitve.
84. V prvem odstavku je poudarjeno, da družbe upoštevajo zahtevane zdravstvene in varnostne standarde in potrošnikom zagotavljajo ustrezne informacije o svojih proizvodih, ki se nanašajo na zdravje in varnost.

85. Drugi odstavek zadeva razkritje informacij. Družbe poziva, da zagotovijo informacije, s katerimi lahko potrošniki sprejmejo informirane odločitve. Gre za informacije o finančnih tveganjih, povezane s proizvodi, kjer je potrebno. V nekaterih primerih so družbe zakonsko zavezane ponuditi informacije in tako omogočajo potrošnikom neposredno primerjavo blaga in storitev (na primer postavljanje cen na enoto). Ob odsotnosti neposredne zakonodaje se družbe spodbujajo, da v odnosih s potrošniki predstavijo informacije tako, da olajšajo primerjavo blaga in storitev ter omogočijo potrošnikom, da preprosto določijo skupne stroške nakupa proizvoda. Treba je navesti, da se to, kar se šteje za »zadovoljivo«, lahko spremeni, in družbe se morajo ustrezno odzivati na te spremembe. Vse trditve družb o proizvodih in okolju morajo temeljiti na zadostnih dokazih in po potrebi ustreznih testih. Glede na vse večje zanimanje potrošnikov za okoljska vprašanja in trajnostno potrošnjo morajo biti po potrebi zagotovljene informacije o okoljskih lastnostih proizvoda. To so lahko informacije o energijski učinkovitosti in stopnji ponovne uporabnosti proizvodov, pri živilskih izdelkih pa informacije o kmetijskih praksah.
86. Potrošniki vse bolj upoštevajo poslovno ravnanje pri sprejemanju odločitev o nakupu. Družbe se spodbujajo, da na pobude, ki so jih sprejele za vključitev socialnih in okoljskih vprašanj v svoje poslovno delovanje in za podporo trajnostne potrošnje sicer omogočajo razpoložljivost informacij. V tem smislu je pomembno III. poglavje *Smernic* o razkrivanju informacij. V tem poglavju se družbe spodbujajo, da javnosti sporočajo izjave o vrednotah in izjave o poslovnem ravnanju, vključno z informacijami o socialnih, etičnih in okoljskih politikah družbe ter preostalih kodeksih ravnanja, ki jih podjetje upošteva. Družbe se spodbujajo, da omogočijo razpoložljivost teh informacij v preprostem jeziku in v obliki, ki je za potrošnike privlačna. Večanje števila družb, ki poročajo na teh področjih in usmerjajo informacije potrošnikom, bi bilo dobrodošlo.
87. Tretji odstavek odraža jezik, ki se uporablja v *Priporočilu Sveta o reševanju potrošniških sporov in odškodninah* iz leta 2007. Priporočilo ustvarja okvir za razvoj učinkovitih pristopov za obravnavanje potrošniških sporov, vključno z nizom ukrepov, ki jih lahko panoga na tem področju sprejme. Treba je navesti, da so mehanizmi, ki so jih ustvarile številne družbe za reševanje potrošniških sporov, pomagali pri dvigu zaupanja in zadovoljstva potrošnikov. Ti mehanizmi lahko zagotovijo bolj praktične rešitve sporov kot sodni postopki, ki so lahko za vse

vpletene stranke dragi, težavni in dolgotrajni. Da pa bi bili ti nepravosodni mehanizmi učinkoviti, morajo biti potrošniki seznanjeni z njimi, usmeritve za vlaganje pritožb pa bi bile koristne, predvsem če so v spore vpleteni čezmejni ali večdimenzionalni posli.

88. Četrty odstavek zadeva varljive, zavajajoče, goljufive in nepoštene poslovne prakse. Tovrstne prakse lahko izkrivijo razmere na trgu na račun potrošnikov in odgovornih družb, in se jim je treba izogniti.
89. Peti odstavek zadeva izobraženost potrošnikov, ki je z vse večjo kompleksnostjo številnih trgov in proizvodov pridobila večji pomen. Vlade, potrošniške organizacije in številne družbe so prepoznale, da gre pri tem za delitev odgovornosti in da lahko v tem smislu igrajo pomembno vlogo. Težave, ki so jih potrošniki doživeli pri ocenjevanju kompleksnih proizvodov na finančnih in drugih področjih, so poudarile pomen skupnega delovanja deležnikov za spodbujanje izobrazbe, ki je usmerjena k izboljšanju sprejemanja odločitev potrošnikov.
90. Šesti odstavek govori o osebnih podatkih. Družbe zbirajo in uporabljajo vse več osebnih podatkov, kar delno spodbujata splet in tehnični napredek, se je pa poudaril pomen zaščite osebnih podatkov proti kršitvam zasebnosti potrošnikov, vključno s kršitvami varnosti.
91. Sedmi odstavek poudarja pomen sodelovanja družb z javnimi organi za pomoč pri uspešnejšem preprečevanju in boju proti zavajajočim tržnim praksam. Zahteva se tudi sodelovanje za zmanjševanje ali preprečevanje groženj javnemu zdravju, varnosti in okolju. Obstajajo grožnje, povezane z odstranjevanjem, uživanjem in uporabo proizvodov. To odraža spoznanje, da je pomembno upoštevati celoten življenjski cikel proizvodov.
92. Osmi odstavek poziva družbe, da pri trženju proizvodov in storitev upoštevajo položaj ranljivih in prikrajšanih potrošnikov. Izraz prikrajšani ali ranljivi potrošniki se nanaša na posebne potrošnike oziroma kategorije potrošnikov, ki se lahko zaradi osebnih lastnosti ali okoliščin (kot so starost, duševna ali telesna sposobnost, izobrazba, prihodki, jezik ali oddaljena lokacija) spopadajo s posebnimi težavami pri delovanju sodobnih informacijsko intenzivnih svetovnih trgov. Odstavek prav tako poudarja vse večji pomen mobilnih in drugih oblik elektronskega poslovanja na tujih trgih. Prednosti tovrstnega poslovanja so pomembne in vse številčnejše. Vlade so porabile precej časa za preučevanje načinov, ki bi potrošnikom zagotovili transparentno in učinkovito zaščito, ki ni pri elektronskem poslovanju nič manjša od stopnje, zagotovljene v bolj tradicionalnih oblikah poslovanja.

IX. Znanost in tehnologija

Podjetja:

1. si prizadevajo, da so njihove dejavnosti usklajene s politiko razvoja znanosti in tehnologije ter z načrti v državah, kjer poslujejo, in ustrezno prispevajo k razvoju lokalnih in nacionalnih inovacijskih zmogljivosti;
2. v skladu z možnostmi sprejemajo prakse, ki omogočajo prenos in hitro širjenje tehnologij in znanja ob ustreznem upoštevanju nujnosti varstva intelektualnih pravic;
3. glede na okoliščine delujejo na področju razvoja znanosti in tehnologij v državah gostiteljicah zaradi zadovoljevanja potreb lokalnega trga ter zaposlujejo osebje v državi gostiteljici v znanosti in tehnologiji in spodbujajo njihovo usposabljanje ob upoštevanju poslovnih potreb;
4. ob podeljevanju licenc za uporabo pravic intelektualne lastnine ali ob kakšnem drugačnem prenosu tehnologije določajo razumne pogoje in rešitve, ki prispevajo k dolgoročnim trajnostnim razvojnim možnostim države gostiteljice;
5. skladno s poslovnimi cilji razvijajo stike z lokalnimi visokošolskimi in javnimi raziskovalnimi ustanovami in sodelujejo pri skupnih raziskovalnih projektih z lokalno industrijo ali industrijskim združenjem.

Komentar o znanosti in tehnologiji

93. V globalnem gospodarstvu, ki temelji na znanju in kjer tudi za mala ali v domače trge usmerjena podjetja državne meje niso več taka ovira, sta za izboljšanje poslovanja družbe pomembna dostop in zmožnost uporabe tehnologije in znanja. Dostop je pomemben tudi za uresničitev učinkov tehnološkega napredka v celotnem gospodarstvu, vključno z rastjo produktivnosti in ustvarjanjem delovnih mest v kontekstu

trajnostnega razvoja. Večnacionalne družbe so glavni kanal za prenos tehnologije prek meja. Prispevajo k nacionalni zmogljivosti inovativnosti svojih držav gostiteljic, ker ustvarjajo, širijo in celo omogočajo uporabo novih tehnologij domačim podjetjem in ustanovam. Dobra povezanost raziskovalnih in razvojnih dejavnosti večnacionalnih družb z državnim sistemom za inovacije lahko razširi gospodarski in socialni razvoj v državah gostiteljicah. Razvoj dinamičnih sistemov za inovacije v državi gostiteljici pa poveča poslovne priložnosti večnacionalnih družb.

94. To poglavje želi v mejah ekonomske izvedljivosti spodbujati konkurenčnost in druga načela, širiti rezultate raziskovalne dejavnosti in razvoja večnacionalnih držav v državah, kjer delujejo, in s tem prispevati k inovacijskim zmogljivostim držav gostiteljic. Širjenje tehnologije lahko spodbuja trženje proizvodov, nove tehnologije, podeljevanje licenc inovacijam, zaposlovanje in usposabljanje znanstvenega in tehnološkega osebja ter razvoj zadrug za raziskave in razvoj. Ne samo da morajo biti pri prodaji in podeljevanju licence novim tehnologijam uresničeni pogoji in določila razumni, ampak lahko večnacionalne družbe želijo upoštevati dolgoročne razvojne, okoljske in druge vplive tehnologij za domačo državo in državo gostiteljico. S svojimi dejavnostmi lahko večnacionalne družbe ustvarijo in izboljšajo zmožnost za inovacije mednarodnih hčerinskih podjetij in podizvajalcev. Večnacionalne družbe lahko pozornost usmerijo v pomen lokalne znanstvene in tehnološke infrastrukture v fizičnem in institucionalnem smislu. Tako lahko večnacionalne družbe pozitivno prispevajo k oblikovanju političnih okvirov vlad držav gostiteljic, ki spodbujajo razvoj dinamičnih sistemov za inovacije.

X. Konkurenca

Podjetja naj:

1. izvajajo svoje dejavnosti tako, da so skladne z vso veljavno zakonodajo in predpisi o konkurenci ob upoštevanju konkurenčnega prava vseh jurisdikcij, v katerih bi dejavnosti lahko imele protikonkurenčne učinke;
2. zavračajo sklepanje ali izvajanje protikonkurenčnih sporazumov med konkurenti, na podlagi katerih bi se:
  - a) dogovarjala o določanju cen;
  - b) dajala nepošteno ponudbe (zarotniške ponudbe v postopkih javnega naročanja);
  - c) uvajala proizvodne omejitve ali kvote ali
  - d) se dogovarjala o skupnem nastopu ali delitvi trga, razporejanju kupcev, dobaviteljev, razdelitvi območij ali področij trgovinske dejavnosti;
3. sodelujejo s preiskovalnimi organi za varstvo konkurence tudi tako, da se med drugim na podlagi veljavne zakonodaje in ob ustreznih zaščitnih ukrepih tako hitro in popolno, kot je to izvedljivo, odzivajo na zahteve po informacijah in upoštevajo uporabo razpoložljivih instrumentov, kot so opustitve zaupnosti, kjer je primerno, za čim uspešnejše in učinkovitejše sodelovanje med preiskovalnimi organi;
4. redno spodbujajo ozaveščanje zaposlenih o pomenu upoštevanja vse veljavne zakonodaje in predpisov o konkurenci in še zlasti usposabljanje višji vodstveni kader v podjetju za vprašanja konkurence.

Komentar na konkurencio

95. Ta priporočila poudarjajo pomen zakonov in predpisov o konkurenci za učinkovito delovanje domačih in mednarodnih trgov ter ponovno izpostavljajo pomen skladnosti domačih in tujih družb s temi zakoni in predpisi. Prav tako poskušajo zagotoviti, da se družbe zavedajo razvoja, povezanega z obsegom, ukrepi in sankcijami zakonov o konkurenci in širjenja sodelovanja med organi za varstvo konkurence. Izraz zakon o »konkurenci« se uporablja za zakone, vključno s »kartelnim« pravom in »protimonopolnimi« zakoni, ki preprečujejo: a) protikonkurenčne sporazume, b) zlorabo tržne moči ali prevlade, c) uporabo tržne moči ali prevlade s sredstvi, ki niso učinkovito poslovanje, ali d) precejšnje zmanjšanje konkurence ali bistveno oviranje učinkovite konkurence s spojitvami ali prevzemi podjetij.
96. Na splošno zakoni in politike o konkurenci prepovedujejo: a) kartelne dogovore, b) druge protikonkurenčne sporazume, c) protikonkurenčna ravnanja, ki izkoriščajo ali širijo tržno moč ali prevlado, in d) protikonkurenčne spojitve ali prevzeme podjetij. V Priporočilu Sveta OECD glede učinkovitega ukrepanja proti kartelnim dogovorom, C(98)35/FINAL iz leta 1998 protikonkurenčni sporazumi v podtočki a) sestavljajo kartelne dogovore, toda Priporočilo vključuje razlike med zakoni držav članic, vključno z razlikami v izjemah ali določilih zakonov, ki omogočajo izjemo ali odobritev dejavnosti, ki je lahko sicer prepovedana. Priporočila v teh smernicah ne predlagajo, da se morajo družbe odpovedati tovrstnim zakonsko razpoložljivim izjemam in določilom. Kategorije podtočk b) in c) so bolj splošne, saj so učinki drugih sporazumov in enostranskega ravnanja bolj dvoumni, obenem pa je tudi manjši konsenz o tem, kaj se šteje za protikonkurenčno.
97. Cilj konkurenčne politike je prispevati k skupni blaginji in gospodarski rasti s spodbujanjem tržnih razmer, kjer naravo, kakovost, ceno blaga in storitev določajo konkurenčne sile na trgu. Poleg koristi, ki jih prinaša potrošnikom in pristojnemu gospodarstvu kot celoti, tovrstno konkurenčno okolje nagrajuje družbe, ki se učinkovito odzivajo na povpraševanje potrošnikov. Družbe lahko temu procesu prispevajo z zagotavljanjem informacij in nasvetov, ko vlade obravnavajo zakone in politike, ki bi lahko zmanjšali učinkovitost ali drugače znižali konkurenčnost trgov.

98. Družbe se morajo zavedati, da se bodo zakoni še naprej odražali in da je za te zakone vse bolj običajno, da prepovejo protikonkurenčne dejavnosti, ki se pojavljajo v tujini, če škodijo domačim potrošnikom. S čezmejnimi poslovanjem in naložbami je še verjetneje, da bo protikonkurenčno ravnanje, ki se zgodi pod eno sodno oblastjo, imelo škodljive posledice v drugih sodnih oblasteh. Družbe morajo upoštevati zakone države, kjer delujejo, in zakone vseh držav, kjer bo verjetno čutiti vplive njihovih dejanj.
99. Družbe morajo prav tako prepoznati, da organi za varstvo konkurence vse bolj in globlje sodelujejo pri preiskovanju in boju proti protikonkurenčnim dejavnostim. Na splošno opisano v: Priporočilu Sveta glede sodelovanja med državami članicami v boju proti protikonkurenčnim praksam, ki vplivajo na mednarodno poslovanje, C(95)130/FINAL; Priporočilu Sveta o reviziji spojitve podjetij, C(2005)34. Ko organi za varstvo konkurence različnih sodnih oblasti pregledujejo enako ravnanje, podpora sodelovanja med organi družbe spodbuja dosledno in ustrezno sprejemanje odločitev in konkurenčnih sredstev, pri tem pa vladam in družbam omogoča prihranke.

XI. Davki

1. Pomembno je, da podjetja prispevajo k javnim financam držav gostiteljic tako, da pravočasno izpolnjujejo svoje davčne obveznosti. Zlasti morajo podjetja delovati po črki in v duhu davčne zakonodaje in predpisov v državah, kjer poslujejo. Delovati v skladu z duhom zakona pomeni razpoznavati in slediti namenu zakonodaje. V skladu s tako interpretacijo podjetju ni treba izvršiti plačila v višjem znesku od zakonsko določenega. Davčna skladnost vključuje ukrepe, kot sta dajanje pravočasnih informacij pristojnim organom, ki so zakonsko pomembne ali zakonsko obvezne zaradi pravilne odmere davkov v zvezi s poslovanjem podjetij, in uskladitev prakse transfernih cen z načelom proste konkurence.
2. Podjetja morajo obravnavati upravljanje davkov in davčno skladnost kot pomembna elementa svojega nadzora in širših sistemov obvladovanja tveganj. Zlasti upravni odbori podjetij morajo sprejeti strategije obvladovanja davčnih tveganj, da zagotovijo identifikacijo in ocenjevanje finančnih in regulativnih tveganj ter tveganj ugleda v zvezi s obdavčenjem.

Komentar o davkih

100. Družbeno odgovorno podjetje glede obdavčitve pomeni, da morajo družbe upoštevati besedilo in vsebino davčnih zakonov in predpisov v državah, kjer delujejo, sodelovati z oblastmi in jim zagotavljati potrebne ali zahtevane razpoložljive informacije. Družba izpolnjuje davčne zakone in predpise, če izvaja razumljive korake za določanje namena zakonodaje in tolmači davčna pravila skladno s tem namenom in v luči črke zakona in ustrezne, sodobne zakonodajne zgodovine. Posli ne smejo biti strukturirani, da kažejo davčne rezultate, ki so neskladni s temeljnimi gospodarskimi posledicami posla, razen če obstaja specifična zakonodaja za take rezultate. V tem primeru mora

družba razumno verjeti, da je posel strukturiran tako, da daje družbi davčni rezultat, ki ni v nasprotju z zakonodajo.

101. Upoštevanje davčnih predpisov vključuje tudi sodelovanje z davčnimi organi in zagotavljanje potrebnih informacij, ki jih organi potrebujejo za učinkovito in pravično izvajanje davčnih zakonov. Tovrstno sodelovanje mora vključevati pravočasno in popolno odzivanje pristojnih organov na zahteve po informacijah, skladno z določili mednarodne pogodbe o obdavčevanju ali pogodbe o izmenjavi informacij. Toda ta zavezanost k zagotavljanju informacij ni brez omejitev. Smernice še posebej povezujejo informacije, ki se morajo zagotoviti, in njihov pomen za izvajanje veljavnih davčnih zakonov. Tako se prepoznava potreba po uravnoteženju obremenitev poslovanja pri skladnosti z veljavnimi davčnimi zakoni in potrebo davčnih organov po popolnih, pravočasnih in točnih informacijah, s katerimi lahko izvajajo davčne zakone.
102. Zavezanost družb k sodelovanju, transparentnosti in spoštovanju davčnih predpisov se mora odražati v sistemih, strukturah in politikah upravljanja tveganj. Če imajo družbe pravno obliko podjetja, imajo odbori podjetja pravico, da različno nadzirajo davčna tveganja. Odbori podjetja morajo na primer proaktivno razvijati ustrezna načela davčne politike in ustvariti sisteme notranjega davčnega nadzora, tako da so ukrepi uprave skladni s pogledi odborov glede davčnih tveganj. Odbor mora biti obveščen o vseh potencialno velikih davčnih tveganjih, odgovornost pa je treba dodeliti za izvajanje funkcij notranjega davčnega nadzora in poročanja odboru. Celostna strategija upravljanja tveganj, ki vključuje področje davkov, ne bo družbi omogočila samo, da deluje kot družbeno odgovorno podjetje, ampak tudi da učinkovito upravlja davčna tveganja, s čimer pa se lahko izogne večjim finančnim, regulatornim tveganjem in tveganjem ugleda družbe.
103. Članica skupine večnacionalnih družb v eni državi ima lahko obsežna gospodarska razmerja s članicami iste skupine večnacionalnih družb v drugih državah. Tovrstna razmerja lahko vplivajo na davčne obveznosti posamezne stranke. Tako bodo morda davčni organi potrebovali informacije zunaj svojih pristojnosti, da bi lahko ovrednotili ta razmerja in določili davčne obveznosti članice skupine večnacionalnih podjetij v njihovi pristojnosti. Spet so informacije, ki jih je treba

predložiti, omejene na to, kar je zakonsko pomembno ali zahtevano za predlagano ovrednotenje teh gospodarskih razmerij za namene določanja pravilne davčne obveznosti članici skupine večnacionalnih družb. Večnacionalne družbe morajo sodelovati pri zagotavljanju tovrstnih informacij.

104. Oblikovanje transfernih cen je še posebej pomembno vprašanje za družbeno odgovorno podjetništvo in obdavčitve. Veliko povečanje svetovne trgovine in neposredne čezmejne naložbe (in pomembna vloga, ki jih v tej trgovini in naložbah igrajo večnacionalne družbe) pomeni, da je oblikovanje transfernih cen bistvena determinanta davčnih obveznosti članic skupine večnacionalnih družb, saj pomembno vpliva na razdelitev davčne osnove med države, kjer večnacionalna družba deluje. Načelo tržne cene, ki je vključeno v konvenciji OECD o davku in konvenciji OECD o dvojnem obdavčevanju med razvitimi državami in državami v razvoju, je mednarodno sprejet standard za prilagoditev dobička med povezane družbe. Uporaba načela tržne cene se izogne neustreznemu premikanju dobička in izgube in zmanjšuje tveganje dvojne obdavčitve. Za ustrezno uporabo načela morajo večnacionalne družbe sodelovati z davčnimi organi in jim zagotoviti vse informacije, ki so zakonsko pomembne ali se zahtevajo v povezavi z izbiro metode oblikovanja transfernih cen, ki so jih družbe z zadevno stranko sprejele za mednarodna poslovanja. Prepozna se, da je določanje, ali oblikovanje transfernih cen ustrezno odraža standard tržne cene (ali načela), pogosto težko za večnacionalne družbe in davčne uprave in da uporaba načela ni nazorna veda.
105. Odbor OECD za finančne zadeve se loteva tekočega dela, da bi razvil priporočila, ki bi zagotovila, da bi oblikovanje transfernih cen odražalo načelo tržne cene. Tako je leta 1995 izdana publikacija *Smernic OECD za določanje transfernih cen za mednarodna podjetja in davčne uprave (Smernice OECD za določanje transfernih cen)*, ki je bila predmet Priporočila Sveta OECD o določanju transfernih cen med povezanimi družbami (članice skupine večnacionalnih družb običajno spadajo pod opredelitev povezane družbe). *Smernice OECD za določanje transfernih cen* in Priporočilo Sveta se stalno posodablja, da bi odražale spremembe v svetovnem gospodarstvu in izkušnje davčnih uprav in davkoplačevalcev na področju določanja transfernih cen. Načelo tržne cene, ki se nanaša na pripisovanje dobičkov stalnih organizacij za namene določitve pravic države gostite-

ljice do obdavčitve v skladu z mednarodno pogodbo o obdavčevanju, je predmet Priporočila Sveta OECD, sprejetega leta 2008.

106. *Smernice OECD za določanje transfernih cen* se osredotočajo na uporabo načela tržne cene za ovrednotenje transfernih cen povezanih družb. *Smernice* OECD za določanje transfernih cen pomagajo davčnim upravam (v državah članicah in v državah, ki niso članice OECD) in večnacionalnim podjetjem s predlaganjem obojestransko zadovoljivih rešitev primerov določanja transfernih cen, s tem pa zmanjšujejo nasprotja med davčnimi upravami in med davčnimi upravami in večnacionalnimi družbami ter se izogibajo dragih sodnih postopkov. Večnacionalne družbe se spodbujajo, da upoštevajo smernice OECD za določanje transfernih cen z vsemi spremembami in dopolnitvami⁷, da bi transferne cene odražale načelo tržne cene.

---

7. Država, ki ni pristopnica OECD, Brazilija, ne uporablja smernic OECD za določanje transfernih cen v svoji sodni oblasti in usmeritve teh smernic, kakor jih uporabljajo večnacionalne države za določanje obdavčljivih prihodkov iz delovanja v tej državi, ne veljajo v luči davčnih obveznosti, ki jih določa zakonodaja te države. Druga država, ki ni pristopnica OECD, Argentina, izpostavlja, da smernice OECD za določanje transfernih cen v njenem pravosodju niso obvezne.

II. del

**Postopki izvajanja Smernic OECD
za večnacionalne družbe**

Sklep Sveta o Smernicah OECD za večnacionalne družbe

SVET je,

ob upoštevanju Konvencije Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj z dne 14. decembra 1960;

ob upoštevanju Deklaracije OECD o mednarodnih naložbah in večnacionalnih družbah (v nadaljnjem besedilu »Deklaracija«), v kateri vlade pridruženih držav (v nadaljnjem besedilu »pridružene države«) večnacionalnim družbam, ki poslujejo na njihovem ozemlju ali z njihovega ozemlja, skupno priporočajo spoštovanje smernic za večnacionalne družbe (v nadaljnjem besedilu »Smernice«);

ob zavedanju, da večnacionalne družbe poslujejo po vsem svetu, zato bi morale mednarodno sodelovanje o zadevah, povezanih z Deklaracijo, zajeti vse države;

ob upoštevanju pristojnosti in nalog Odbora za investicije, zlasti glede njegove odgovornosti za Deklaracijo [C(84)171(Final), podaljšana z C/M(95)21];

ob upoštevanju Poročila o prvem pregledu Deklaracije iz leta 1976 [C(79)102(konč.)], Poročila o drugem pregledu Deklaracije [C/MIN(84)5(konč.)], Poročila o pregledu Deklaracije leta 1991 [DAFFE/IME(91)23], in Poročila o pregledu smernic leta 2000;

ob upoštevanju drugega pregledanega Sklepa Sveta iz junija 1984 [C(84)90], ki je bil spremenjen junija 1991 [C/MIN(91)7/ANN1] in odpravljen 27. junija 2000 [C(2000)96/KONČ.];

ob upoštevanju, da je zaželeno spodbujati postopke, v okviru katerih je mogoče izvesti posvetovanja o zadevah, zajetih v Smernicah, in spodbujati učinkovitost Smernic;

glede predloga Odbora za investicije

SKLENIL:

I. Nacionalne kontaktne točke

1. Pridružene države ustanovijo nacionalne kontaktne točke (v nadaljnjem besedilu: NKT), da bi ob upoštevanju priloženih postopkovnih navodil povečale učinkovitost izvajanja Smernic s spodbujevalnimi aktivnostmi, obravnavanjem poizvedb in sodelovanjem pri reševanju vprašanj, nastalih pri uveljavljanju Smernic v specifičnih primerih. Poslovna skupnost, organizacije delavcev, druge nevladne organizacije in druge zainteresirane stranke se obvestijo o razpoložljivosti takih zmogljivosti.
2. Nacionalne kontaktne točke v različnih državah sodelujejo, če je potrebno, pri vsakem vprašanju, povezanem s smernicami, ki je pomembno za njihove dejavnosti. V skladu s splošnim postopkom je treba pred vzpostavitvijo stikov z drugimi nacionalnimi kontaktnimi točkami začeti razprave na nacionalni ravni.
3. Nacionalne kontaktne točke na rednih sestankih izmenjujejo izkušnje in poročajo Odboru za investicije.
4. Pridružene države svojim nacionalnim kontaktnim točkam dajo na razpolago človeške in druge vire, da te lahko uspešno izpolnijo svoje obveznosti, pri čemer upoštevajo interne proračunske prednostne naloge in prakse.

II. Odbor za investicije

1. Odbor za investicije (v nadaljnjem besedilu »Odbor«) redno ali na zahtevo pridružene države skrbi za izmenjavo mnenj o zadevah, ki jih zajemajo Smernice, in za izmenjavo izkušenj, pridobljenih med njihovim uveljavljanjem.
2. Odbor periodično pozove Svetovalni odbor za podjetja in industrijo pri OECD (BIAC) in Sindikalni svetovalni odbor pri OECD (TUAC) (v nadaljnjem besedilu »posvetovalna organa«), OECD Watch in druge mednarodne partnerje, da izrazijo svoja stališča o zadevah, ki jih zajemajo Smernice. Poleg tega je mogoče izmenjavo stališč o teh zadevah organizirati tudi na njihovo pobudo.
3. Odbor sodeluje z nepridruženimi državami glede zadev, ki jih zajemajo Smernice, da bi spodbudili odgovorno, s Smernicami skladno poslovanje

po vsem svetu in vzpostavil enakovredne pogoje poslovanja. Poleg tega si Odbor prizadeva za sodelovanje z nepridruženimi državami, ki se posebej zanimajo za Smernice ter za spodbujanje načel in standardov, ki jih Smernice uveljavljajo.

4. Odbor je odgovoren za pojasnila Smernic. Stranke, vpletene v poseben primer, ki je podlaga za zahtevo po pojasnilu, bodo imele možnost, da svoja stališča izrazijo ustno ali pisno. Odbor ne sklepa o ravnanju posameznih družb.
5. Za okrepitev učinkovitosti Smernic in večjo funkcionalno enakovrednost nacionalnih kontaktnih točk Odbor organizira izmenjave mnenj o dejavnostih nacionalnih kontaktnih točk.
6. Pri izvajanju svojih obveznosti za učinkovito delovanje Smernic Odbor upošteva priložena postopkovna navodila.
7. Odbor redno poroča Svetu o zadevah, ki jih zajemajo Smernice. V svojih poročilih upošteva poročila nacionalnih kontaktnih točk in stališča, ki jih izrazita posvetovalna organa, OECD Watch, drugi mednarodni partnerji in nepridružene vlade, kot je ustrezno.
8. Odbor v sodelovanju z nacionalnimi kontaktnimi točkami uresničuje proaktivno agendo, ki družbe spodbuja k učinkovitemu uveljavljanju načel in standardov Smernic. Pri tem predvsem išče priložnosti za sodelovanje s posvetovalnima organoma, OECD Watch, drugimi mednarodnimi partnerji in drugimi deležniki, da bi se krepil pozitiven vpliv, ki ga v smislu Smernic večnacionalne družbe lahko imajo na gospodarski, okoljski in družbeni napredek za doseganje trajnostnega razvoja, in da tem družbam pomaga prepoznati in odzvati se na nevarnost škodljivih učinkov, povezanih z določenimi izdelki, regijami, sektorji ali dejavnostmi.

III. Pregled Sklepa

Ta sklep se redno pregleduje. Odbor v ta namen pripravi predloge.

Postopkovna navodila

I. Nacionalne kontaktne točke

Naloga nacionalnih kontaktnih točk (v nadaljnjem besedilu: NKT) je krepitev učinkovitosti Smernic. Nacionalne kontaktne točke delujejo skladno z osrednjimi merili prepoznavnosti, dostopnosti, preglednosti in odgovornosti za doseganje cilja funkcionalne enakovrednosti.

A. Institucionalne ureditve

Skladno s ciljem funkcionalne enakovrednosti in krepitevijo učinkovitosti Smernic imajo pridružene države možnost prožno organizirati svoje NKT, pridobiti aktivno podporo socialnih partnerjev, tudi poslovne skupnosti, organizacij delavcev, drugih nevladnih organizacij in drugih zainteresiranih strank.

Skladno s tem bodo nacionalne kontaktne točke

1. prevzele sestavo in način organiziranosti, ki zagotavlja učinkovito podlago za obravnavo široke vrste vprašanj, zajetih v Smernicah, in nacionalnim kontaktnim točkam omogoča, da ravnajo nepristransko in obenem ohranijo primerno raven odgovornosti do pridružene vlade;
2. za izpolnjevanje tega cilja lahko uporabljale različne organizacijske oblike. NKT lahko sestavljajo visoki predstavniki enega ali več ministrstev, visoki vladni predstavnik ali vladni urad, ki ga vodi visoki vladni uradnik, medagencijska skupina ali skupina neodvisnih strokovnjakov. V NKT so lahko vključeni tudi predstavniki poslovne skupnosti, organizacij delavcev in drugih nevladnih organizacij;
3. razvijale in vzdrževale odnose s predstavniki poslovne skupnosti, organizacijami delavcev in drugimi zainteresiranimi strankami, ki lahko prispevajo k učinkovitemu izvrševanju Smernic.

B. Informiranje in promocija

Nacionalna kontaktna točka bo:

1. seznanjala javnost z vsebino Smernic, pri čemer bo uporabljala primerna sredstva, vključno z obveščanjem na spletu in obveščanjem v uradnih jezikih posameznih držav. Možne vlagatelj (zunanje in notranje) je treba primerno seznaniti z vsebino Smernic;
2. ozaveščala javnost o vsebini Smernic in postopkih za njihovo uveljavljanje, tudi prek sodelovanja s poslovno skupnostjo, če je to primerno; organizacijami delavcev, drugimi nevladnimi organizacijami in zainteresirano javnostjo;
3. odgovarjala na poizvedbe glede Smernic, ki jih bodo podale
  - a) druge nacionalne kontaktne točke;
  - b) poslovna skupnost, organizacije delavcev, druge nevladne organizacije in javnost; ter
  - c) vlade nepridruženih držav.

C. Izvajanje v posebnih primerih

Nacionalna kontaktna točka bo prispevala k reševanju vprašanj, ki se pojavijo v povezavi z izvajanjem Smernic v posebnih primerih, na nepristranski, predvidljiv, pravičen ter z načeli in standardi Smernic združljiv način. NKT bo ponudil forum za razprave in pomagala poslovni skupnosti, organizacijam delavcev, drugim nevladnim organizacijam in drugim zadevnim zainteresiranim strankam reševati vprašanja, ki jih bodo te postavile, učinkovito in pravočasno ter v skladu z veljavno zakonodajo. V okviru te pomoči bo NKT

1. pripravil začetno oceno in v njej opredelil, ali je treba postavljena vprašanja podrobneje preučiti, ter sporočil odgovor udeleženi strankam;
2. ponudil dobre usluge, če bo postavljena vprašanja treba podrobneje preučiti, da bi udeleženi strankam pomagala priti do rešitve. O tem se bo NKT posvetoval s temi strankami in bo, če bo to potrebno:
  - a) pridobil mnenje ustreznih organov, in/ali predstavnikov poslovne skupnosti, organizacij delavcev, drugih nevladnih organizacij in ustreznih strokovnjakov;

- b) pridobil mnenje NKT v drugi zadevni državi ali državah;
  - c) prosila za navodila Odbor, če bo sama v dvomih glede razlage Smer-
nic v posebnih okoliščinah;
  - d) ponudila ter s soglasjem udeleženih strank omogočila dostop do
sporazumnih in nekontradiktornih sredstev, kot sta npr. pravni po-
stopek in mediacija, da bi tako pomagala strankam pri reševanju
vprašanj;
3. ob zaključku postopkov in po posvetovanju z vpletenimi stranmi ter ob
upoštevanju potrebe po zaščiti občutljivih poslovnih informacij in dru-
gih podatkov o deležnikih javno objavila rezultate postopkov v obliki
naslednjih dokumentov:
- a) izjava, v kateri NKT opredeli, ali je treba zadevno vprašanje po-
drobneje preučiti. Izjava mora vsebovati najmanj opis vprašanja in
razloge za odločitev NKT;
  - b) poročilo, če so se stranke dosegle dogovor glede postavljenih vpra-
šanj. Poročilo mora vsebovati najmanj opis obravnavanih vprašanj,
postopke, ki jih je sprožil NKT v pomoč strankam, in datum skleni-
tve dogovora. Podatki o vsebini dogovora se vključijo le ob soglasju
udeleženih strank;
  - c) izjavo, če ne pride do dogovora ali če stranka ni pripravljena so-
delovati v postopkih. Ta izjava mora vsebovati najmanj opis obrav-
navanih vprašanj, razloge NKT, zakaj je obravnavana vprašanja tre-
ba podrobneje preučiti, in postopke, ki jih je NKT sprožil v pomoč
strankam. NKT bo na primeren način podal svoja priporočila glede
izvrševanja Smernic, ki morajo biti vključena v izjavo. Če je primer-
no, lahko izjava vsebuje tudi razloge, zakaj do sklenitve dogovora ni
prišlo.

NKT bo Odbor pravočasno seznanil z rezultati postopkov v posebnem
primeru.

4. Za lažje reševanje postavljenih vprašanj bo NKT sprejel potrebne
ukrepe za zaščito občutljivih poslovnih in drugih informacij ter intere-
sov drugih deležnikov, ki so vpleteni v poseben primer. V času trajanja
postopkov iz drugega odstavka velja zaščita zaupnosti postopkov. Če
se stranke ob zaključku postopka ne sporazumejo glede rešitve obrav-
navanih vprašanj, lahko o teh zadevah prosto razpravljajo. Kljub temu

velja, da podatki, ki jih v času postopka razkrije druga udeležena stranka, ostanejo zaupni, razen se če ta druga stranka strinja z razkritjem ali če bi bilo to v nasprotju z nacionalno zakonodajo.

5. Če se vprašanja pojavijo v nepridruženih državah, NKT stori, kar je potrebno za oblikovanje razumevanja zadevnih vprašanj, in upošteva te postopke, če je to primerno in izvedljivo.

D. Poročanje

1. Vsak NKT letno poroča Odboru.
2. Poročila vsebujejo podatke o naravi in učinkih dejavnosti NKT, vključno z dejavnostmi za izvajanje v posebnih primerih.

II. Odbor za investicije

1. Odbor bo preučil zahteve NKT za pomoč pri izvajanju aktivnosti, tudi v primeru dvomov glede razlage Smernic v posebnih okoliščinah.
2. Odbor bo z namenom krepitev učinkovitosti Smernic in spodbujanja funkcionalne enakovrednosti med NKT:
  - a) preučil poročila NKT;
  - b) upošteval utemeljena stališča pridružene države, posvetovalnega organa ali OECD Watch o tem, ali NKT izpolnjuje svoje obveznosti glede obravnave specifičnih primerov;
  - c) preučil, ali je treba izdati pojasnilo, če pridružena država, posvetovalni organ ali OECD Watch poda utemeljeno stališče glede tega, ali je NKT v posebnih primerih pravilno razlagal Smernice;
  - d) podal priporočila za izboljšanje delovanja NKT in učinkovitega izvrševanja Smernic, če je to potrebno;
  - e) sodeloval z mednarodnimi partnerji;
  - f) sodeloval z zainteresiranimi nepridruženimi državami pri obravnavi vprašanj, zajetih v Smernicah, in pri njihovi izvedbi.
3. Odbor lahko pridobi in upošteva nasvete strokovnjakov o vseh zadevah, ki jih zajemajo Smernice. V ta namen bo Odbor določil primerne postopke.

4. Odbor bo pravočasno in učinkovito opravljal svoje obveznosti.
5. Pri opravljanju odgovornosti bo Odboru pomagal Sekretariat OECD, ki bo po splošnih navodilih Odbora za investicije in ob upoštevanju programa dela in proračuna OECD:
  - a) deloval kot osrednja informacijska točka za NKT, ki bodo imeli vprašanja glede spodbujanja in izvajanja Smernic;
  - b) zbiral in javno objavljaj pomembne podatke o aktualnih trendih in novih praksah, povezanih s spodbujevalnimi aktivnostmi NKT ter izvrševanjem Smernic v posebnih primerih. Sekretariat bo razvijal enotne predloge poročil v podporo vzpostavitvi in vodenju ažurne podatkovne baze o posebnih primerih in rednem analiziranju teh posebnih primerov;
  - c) spodbujal aktivnosti vzajemnega učenja, tudi prostovoljne vzajemne evalvacije, in krepitev usposobljenosti in usposabljanje, predvsem za NKT novih pridruženih držav, o postopkih za izvajanje Smernic, kot so promocija in spodbujanje poravnave in mediacije;
  - d) olajšal sodelovanje med NKT, kjer je primerno;
  - e) promoviral Smernice na ustreznih mednarodnih forumih in sestankih ter podpiral NKT in Odbor v njihovih prizadevanjih za višjo ozaveščenost o Smernicah v nepridruženih državah.

Komentar o postopkih za izvajanje smernic OECD za večnacionalne družbe

1. Sklep Sveta pomeni zavezanost pridruženih držav, da bodo krepile izvajanje priporočil Smernic. Postopkovna navodila za NKT in Odbor za investicije so priloga Sklepa Sveta.
2. Sklep Sveta v zvezi s Smernicami pridruženim državam nalaga naslednje ključne obveznosti glede NKT:
  - Ustanovitev NKT (ob upoštevanju postopkovnih navodil, ki so priloga Sklepa) in obveščanje zainteresiranih strank o dostopnosti zmogljivosti, povezanih s Smernicami.
  - Zagotovitev potrebnih človeških in finančnih virov.
  - Omogočanje sodelovanja med NKT iz različnih držav, če je potrebno.
  - Omogočanje NKT, da se redno sestajajo in poročajo Odboru.
3. Sklep Sveta določa tudi naslednje obveznosti Odbora glede Smernic:
  - Organizacija izmenjav mnenj o zadevah, povezanih s Smernicami.
  - Izdajanje pojasnil, če je potrebno.
  - Organizacija izmenjav mnenj o dejavnostih NKT.
  - Poročanje Svetu OECD o Smernicah.
4. Odbor za investicije je odgovoren organ OECD za nadzor nad delovanjem Smernic. Ta odgovornost se ne nanaša le na Smernice, temveč na vse elemente Deklaracije (instrument nacionalne obravnave ter instrumenti za spodbujanje in proučevanje omejitev na področju mednarodnih naložb in različnih zahtev). Odbor mora zagotoviti, da se vsak element Deklaracije upošteva in razume ter da se vsi elementi dopolnjujejo in delujejo v soglasju drug z drugim.
5. Zaradi naraščajočega pomena odgovornega poslovnega ravnanja za države zunaj OECD Sklep predvideva vključevanje nepridruženih držav in sodelovanje z njimi o zadevah, ki jih zajemajo Smernice. Ta

določba Sklepa omogoča Odboru organiziranje posebnih sestankov z zainteresiranimi nepridruženimi državami, da se krepí razumevanje standardov in načel Smernic in postopkov za njihovo izvajanje. Na podlagi ustreznih postopkov OECD lahko Odbor te države tudi poveže s posebnimi aktivnostmi ali projekti o odgovornem poslovnem ravnanju ter jih tudi povabi na svoje sestanke in okrogle mize o odgovornosti podjetij.

6. Pri dejavnem doseganju ciljev bo Odbor sodeloval z NKT in iskal priložnosti za sodelovanje s posvetovalnima organoma, OECD Watch in drugimi mednarodnimi partnerji. Nadaljnja tovrstna navodila za NKT so zapisana v osemnajstem odstavku.

I. Komentar o postopkovnih navodilih za NKT

7. Nacionalne kontaktne točke imajo pomembno vlogo pri krepitvi ugleda in učinkovitosti Smernic. Medtem ko so družbe dolžne upoštevati Smernice pri svojem vsakodnevem ravnanju, vlade lahko pomagajo izboljšati učinkovitost postopkov za njihovo izvajanje. V ta namen so se vlade strinjale, da so potrebne boljše smernice za ravnanje in dejavnosti NKT, ki jih je mogoče predstaviti na rednih sestankih in v okviru nadzora, ki ga izvaja Odbor.
8. Mnogo funkcij, zajetih v Postopkovnih navodilih Sklepa, ni novih, vendar izražajo izkušnje in priporočila, ki so se razvili z leti. Z natančnejšimi navodili bo pričakovano delovanje izvedbenih mehanizmov Smernic postalo preglednejše. Vse funkcije so zdaj orisane v štirih delih Postopkovnih navodil za NKT. Institucionalne ureditve, Informiranje in promocija, Izvajanje v posebnih primerih, in Poročanje.
9. Te štiri dele uvaja odstavek, ki določi glavni namen NKT in osnovna merila za krepitev koncepta funkcionalne enakovrednosti. Ker imajo vlade proste roke pri načinu organiziranja NKT, je pomembno, da je delovanje NKT prepoznavno, dostopno, pregledno in odgovorno. Ta merila bodo usmerjala NKT pri izvajanju njihovih dejavnosti, Odboru pa bodo v pomoč pri razpravah o ravnanju NKT.

Osnovna merila za funkcionalno enakovrednost v dejavnostih NKT

Prepoznavnost. Skladno s Sklepom se pridružene vlade strinjajo, da bodo imenovalle svoje NKT in obveščale poslovno skupnost, organizacije delavcev in druge zainteresirane stranke, tudi nevladne organizacije, o dostopnosti zmogljivosti NKT za izvajanje Smernic. Pričakuje se, da bodo vlade objavljale informacije o svojih NKT in prevzele aktivno vlogo pri promociji Smernic, kar bi lahko vključevalo gostitev seminarjev in sestankov o tem instrumentu. Dogodke bi bilo mogoče organizirati v sodelovanju s podjetji, organizacijami trga dela, nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi strankami, čeprav ne nujno z vsemi skupinami ob vsaki priložnosti.

Dostopnost. Za učinkovito delovanje NKT je pomemben preprost dostop. Preprost dostop do NKT pomeni lažji dostop za poslovne in delavske institucije, nevladne organizacije in druge člane javnosti. Pri tem si je mogoče pomagati tudi z elektronskimi sredstvi sporočanja. NKT se odzovejo na vse utemeljene zahteve po informacijah in se vključijo v reševanje specifičnih vprašanj, ki jih zadevne stranke izpostavijo učinkovito in pravočasno.

Preglednost. Preglednost je pomembno merilo zaradi učinka, ki ga ima na odgovornost NKT ter na pridobivanje zaupanja splošne javnosti, zato morajo biti v splošnem dejavnosti NKT pregledne. Kadar NKT ponudi svoje dobre usluge pri izvajanju Smernic v posebnih primerih, bo z vidika učinkovitosti treba sprejeti potrebne ukrepe za zagotavljanje zaupnosti postopkov. Učinki bodo pregledni, razen če ohranjanje zaupnosti postopkov ni v največjo korist učinkovitega izvajanja Smernic.

Odgovornost. Dejavnější vloga pri krepitvi ugleda Smernic – in njihovega potenciala za pomoč pri obvladovanju zahtevnih vprašanj med družbami in med družbenimi okolji, v katerih delujejo – bo usmerila pozornost javnosti na aktivnosti NKT. Na nacionalni ravni lahko v tem pogledu sodeluje tudi parlament. Letna poročila in redni sestanki NKT bodo ustvarili priložnosti za izmenjavo izkušenj in spodbujanje najboljših praks NKT. Odbor bo organiziral tudi izmenjave mnenj, v okviru katerih bo prišlo do izmenjave izkušenj in ocene uspešnosti dejavnosti NKT.

Institucionalne ureditve

10. Vodenje NKT mora ohraniti zaupanje socialnih partnerjev in drugih deležnikov ter spodbujati javni ugled Smernic.
11. Ne glede na strukturo, ki so jo vlade izbrale za svoje NKT, lahko ustanovijo tudi svetovalni ali nadzorni organ več deležnikov, ki bo NKT pomagal pri njenih nalogah.
12. NKT morajo ne glede na svojo strukturo razvijati in vzdrževati odnose s predstavniki poslovne skupnosti, delavskimi organizacijami, drugimi nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi skupinami.

Informiranost in promocija

13. Funkcije NKT, ki so povezane z informiranostjo in promocijo, so ključnega pomena za krepitev ugleda Smernic.
14. NKT morajo zagotoviti boljšo seznanjenost javnosti s Smernicami in jih objaviti na spletu ter prek drugih ustreznih sredstev, tudi v nacionalnih jezikih. Različici v angleškem in francoskem jeziku bo zagotovila OECD, zaželeno so tudi povezave na spletno stran Smernic. Če je primerno, bodo NKT informacije o Smernicah posredovali potencialnim investitorjem, zunanjim in notranjim.
15. NKT so dolžni zagotoviti informacije o postopkih, ki jih morajo upoštevati stranke pri izpostavljanju posebnih primerov ali odzivu nanje. Ti podatki morajo zajemati napotke glede podatkov, ki so nujni za izpostavljanje posebnega vprašanja, zahteve za stranke, ki so vpletene v poseben primer, vključno z zaupnostjo, ter postopke in okvirna časovna obdobja, ki jih bodo morali upoštevati NKT.
16. V svojih prizadevanjih za boljšo ozaveščenost o Smernicah bodo NKT sodelovali s številnimi organizacijami in posamezniki, tudi s poslovno skupnostjo, delavskimi organizacijami, drugimi nevladnimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi skupinami, kot je ustrezno. Te organizacije imajo močan vpliv na krepitev Smernic in njihove institucionalne mreže ustvarjajo priložnosti za promocijo, ki bodo okrepile prizadevanja NKT, če se uporabijo za to.
17. Druga osnovna dejavnost, ki naj bi jo izvajali NKT, je odziv na legitimna vprašanja. V tem pogledu smo izpostavili tri skupine: i) druge

NKT (ki odražajo določbo Sklepa); ii) poslovno skupnost, delavske organizacije, druge nevladne organizacije in javnost; ter iii) vlade nepridruženih držav.

Proaktivna agenda

18. V skladu s proaktivno agendo Odbora za investicije morajo NKT vzdrževati redne stike, tudi sestanke, s socialnimi partnerji in drugimi deležniki, da se:
- a) upoštevajo novi razvojni dosežki in nove prakse odgovornega poslovnega ravnanja;
  - b) podprejo pozitivni prispevki, ki jih družbe namenijo gospodarskemu, socialnemu in okoljskemu napredku;
  - c) sodeluje, kjer je to primerno, v skupnih pobudah za opredelitev in odziv na nevarnost škodljivih vplivov, povezanih s posameznimi izdelki, regijami, sektorji in dejavnostmi.

Vzajemno učenje

19. Poleg tega da NKT pomagajo pri delu Odbora za krepitev učinkovitosti Smernic, se vključujejo tudi v skupne aktivnosti vzajemnega učenja. Predvsem je priporočljivo, da se vključujejo v horizontalne, tematske vzajemne delovne skupine in prostovoljne vzajemne evalvacije NKT. Tako vzajemno učenje je mogoče izvesti na sestankih OECD ali prek neposrednega sodelovanja med NKT.

Izvajanje v posebnih primerih

20. Kadar se pojavijo vprašanja, ki so povezana z izvajanjem Smernic v posebnih primerih, jih mora NKT pomagati razrešiti. Ta del postopkovnih navodil zajema navodila za ravnanje NKT v posebnih primerih.
21. Učinkovitost postopka za posebne primere je odvisna od dobronamernega ravnanja vseh v postopek vpletenih skupin. Dobronamerno ravnanje v tem pogledu pomeni pravočasen odziv, upoštevanje zaupnosti, kadar je potrebno, izogibanje nepravilni predstavitvi postopka ter opustitev groženj in povračilnih ukrepov proti strankam, vpletenim v

postopek, in iskren pristop k postopkom, da se lahko najde rešitev za vprašanja, ki so se pojavila v zvezi z izvajanjem Smernic.

Načela za posebne primere

22. Skladno z osnovnimi merili za funkcionalno enakovrednost njihovih dejavnosti morajo NKT posebne primere reševati na način, ki je:

nepriistranski: NKT morajo zagotoviti nepristranskost pri reševanju specifičnih primerov;

predvidljiv: NKT morajo zagotoviti predvidljivost, tako da zagotavljajo jasne in javno dostopne podatke o svoji vlogi pri reševanju posebnih primerov, ki zajemajo podatke o ponudbi dobrih uslug in stopnjah posebnega postopka z okvirnimi časovnimi roki ter informacije o morebitni vlogi, ki jo bodo imeli pri spremljanju izvajanja sporazumov med strankami;

pravičen: NKT morajo zagotoviti pošteno in pravično sodelovanje strank v postopkih, npr. z zagotavljanjem smiselnega dostopa do virov informacij, pomembnih za postopek;

združljiv s Smernicami: NKT morajo delovati v skladu z načeli in standardi Smernic.

Koordinacija med NKT v posebnih primerih

23. Na splošno velja, da vprašanje rešuje NKT države, v kateri je problem nastal. Med pridruženimi državami se o problemu najprej razpravlja na nacionalni ravni in šele potem na bilateralni ravni, če je to potrebno. V prizadevanjih, da strankam pomaga rešiti vprašanje, se mora NKT države gostiteljice posvetovati z NKT domače države. NKT domače države se mora truditi, da pravočasno zagotovi ustrezno pomoč, kadar jo za to prosi NKT države gostiteljice.

24. Če vprašanje izvira iz dejavnosti podjetja, ki se izvaja v več pridruženih državah, ali dejavnosti skupine družb, ki so organizirane kot konzorcij, skupno vlaganje ali katera druga podobna organizacijska oblika s sedežem v različnih pridruženih državah, se morajo sodelujoči NKT posvetovati o iskanju dogovora, kateri NKT bo prevzel vodilno vlogo pri zagotavljanju pomoči strankam. NKT lahko za pomoč pri doseganju sporazuma prosijo predsednika Odbora za investicije. Vodilni NKT mora po posvetu z drugimi NKT določiti, kateri NKT bo zagoto-

vil ustrezno pomoč, ko bo vodilni NKT za njo prosil. Če se strankam ne uspe dogovoriti, končno odločitev v sodelovanju z drugimi NKT sprejme vodilni NKT.

Začetna ocena

25. Pri pripravi začetne ocene, ali je postavljeno vprašanje treba podrobneje preučiti, bo moral NKT opredeliti, ali gre za zadevo *bona fide* in ali je vprašanje pomembno za izvajanje Smernic. V tem smislu bo NKT upošteval naslednje:

- identiteto zadevne stranke in njen interes v zadevi;
- ali je zadeva gmotna in utemeljena;
- ali obstaja povezava med dejavnostmi družbe in vprašanjem, ki se je pojavilo v tem posebnem primeru;
- pomen veljavnih zakonov in postopkov, tudi sodnih odločb;
- kako so bile ali so obravnavane podobne zadeve v drugih domačih ali mednarodnih postopkih;
- ali bi imela obravnava posebnega vprašanja pozitiven učinek na cilje in učinkovitost Smernic.

26. Kadar NKT ocenjuje, da je za postopke določenega posebnega primera pomemben drug domač ali mednarodni proces, ki vzporedno obravnava več podobnih zadev, odločitev NKT, da nadaljnja preiskava ni potrebna, ne sme temeljiti le na dejstvu, da so v zvezi s to zadevo tekli ali tečejo vzporedni postopki ali da so taki postopki na razpolago zadevnim strankam. NKT mora preudariti, ali bi ponudba dobrih uslug lahko pozitivno prispevala k reševanju vprašanj in ne bi povzročila resnih predsodkov za nobeno od strank, ki so udeležene v drugih postopkih, ali sprožila postopek zaradi razžalitve sodišča. Pri pripravi take ocene NKT lahko upošteva prakso drugih NKT in se, če je to primerno, posvetuje z ustanovami, v katerih tečejo ali bi lahko tekli vzporedni postopki. Stranke morajo pomagati NKT pri obravnavi zadev tako, da jim zagotovijo relevantne informacije o vzporednih postopkih.

27. Po začetni oceni NKT sporoči svoj odgovor zadevnim strankam. Če se NKT odloči, da vprašanja ni treba podrobneje preučiti, bo stranke obvestil o razlogih za svojo odločitev.

Pomoč strankam

28. Če vprašanje ni upravičeno do nadaljnje obravnave, NKT o njem naprej razpravlja z zadevnimi strankami in jim ponudi dobre usluge kot neformalno pomoč pri reševanju vprašanja. NKT bo upošteval postopke iz odstavkov C-2a) do C-2d), kjer bo to ustrezno, kar lahko vključuje pridobivanje nasvetov ustreznih organov in/ali predstavnikov poslovne skupnosti, organizacij delavcev, drugih nevladnih organizacij in strokovnjakov. K reševanju zadev lahko pripomorejo tudi posvetovanja z NKT v drugih državah ali navodila o zadevah, povezanih z razlago Smernic.
29. Kot del svoje ponudbe dobrih uslug, in kadar je to pomembno za aktualna vprašanja, bo NKT kot pomoč pri reševanju trenutnih vprašanj ponudil sporazumne in neškodljive postopke, kot sta pravni postopek in mediacija, ali olajšal dostop do njih. Skladno s sprejetimi praksami o postopkih pravnega postopka in mediacije te postopke uporablja le ob soglasju zadevnih strank in njihovi zavezi dobronamernemu sodelovanju v času postopka.
30. Pri ponujanju svojih dobrih uslug lahko NKT sprejme potrebne ukrepe za zaščito identitete udeleženih strank, kadar obstajajo utemeljeni razlogi, da bi bilo razkritje takih informacij škodljivo za eno ali več strank. Taki razlogi so lahko tudi okoliščine, v katerih se izkaže kot pomembno, da se vpleteni družbi ne razkrije identiteta stranke ali strank.

Zaključek postopkov

31. NKT mora vedno javno objaviti učinke posebnih primerov v skladu z odstavkoma C-3 in C-4 Postopkovnih navodil.
32. Kadar se NKT po uvodni oceni odloči, da vprašanj, ki izhajajo iz posebnega primera, ni treba podrobneje preučiti, bo o tem podal izjavo po posvetu z vpletenimi strankami in ob upoštevanju potrebe, da zaščiti zaupnost občutljivih poslovnih in drugih informacij. Če NKT meni, da bi bilo na podlagi rezultatov uvodne ocene v izjavi o odločitvi nepošteno javno imenovati stranko, lahko oblikuje izjavo, v kateri identitete stranke ne bo razkril.
33. NKT lahko javno objavi tudi svojo odločitev, da so vprašanja primerna za nadaljnjo preiskavo in njeno ponudbo dobrih uslug vpletenim strankam.

34. Če vpletene stranke dosežejo dogovor o vprašanjih, lahko v njem določijo, kako in v kakšnem obsegu se dogovor lahko javno objavi. NKT bo v posvetovanju s strankami javno objavil poročila z rezultati postopka. Stranke se lahko tudi dogovorijo, da bodo poiskale pomoč NKT pri nadaljnjih aktivnostih glede izvajanja sporazuma, in NKT lahko tako pomoč ponudi pod pogoji, o katerih se dogovori s strankami.
35. Če vpletenim strankam ne uspe doseči dogovora o vprašanjih ali če NKT ugotovi, da se ena ali več strank v posebnem primeru ni pripravljena vključiti v postopke ali v njih dobronamerno sodelovati, bo NKT izdal izjavo in podal svoja priporočila o izvajanju Smernic. Ta postopek jasno določa, da bo NKT izdal izjavo, tudi če meni, da posebna priporočila niso potrebna. V izjavi mora opredeliti zadevne stranke, vprašanja, datum, ko je vprašanja prejel, priporočila NKT ter vsa opažanja, o katerih meni, da so primerna za vključitev zaradi razlogov, ki so odločili, da do dogovora ni prišlo.
36. NKT mora strankam omogočiti, da podajo svoje pripombe na osnutek izjave. Vendarle pa je to izjava NKT, zato si pridrži pravico, da se odloči, ali bo osnutek izjave spremenil glede na pripombe strank. Če NKT da priporočila strankam, je v določenih okoliščinah lahko primerno, da se s strankami pozneje tudi pogovori o njihovem odzivu na njih. Če se zdi NKT primerno v prihodnje spremljati izvajanje priporočil, mora v izjavi opredeliti časovno obdobje za tak ukrep.
37. Izjave in poročila o rezultatih postopka, ki jih NKT javno objavi, so lahko pomembni za upravljanje vladnih programov in politik. Zaradi spodbujanja koherentnosti politik je priporočljivo, da NKT vladne agencije seznanijo s svojimi izjavami in poročili, kadar vedo, da so ti pomembni za politiko in programe posamezne vladne agencije. Ta določba ne spreminja prostovoljne narave Smernic.

Preglednost in zaupnost

38. Preglednost velja za osnovno načelo ravnanja NKT v njihovih odnosih z javnostjo (glej deveti odstavek v delu »Osnovna merila«). Po drugi strani pa odstavek C-4 Postopkovnih navodil priznava, da obstajajo posebne okoliščine, v katerih je zaupnost pomembna. NKT bo sprejel potrebne ukrepe, da zaščiti občutljive poslovne informacije. Poleg

tega bo v interesu učinkovitega izvajanja Smernic ohranila tudi zaupnost drugih podatkov, kot je identiteta posameznikov, udeleženih v postopkih. Samoumevno je, da so v postopke vključeni dejstva in argumenti, ki jih predstavijo stranke; ne glede na to pa je pomembno doseči ravnotežje med preglednostjo in zaupnostjo zaradi vzpostavitve zaupanja v postopke Smernic in zaradi krepitve njihovega učinkovitega izvajanja. Čeprav odstavek C-4 široko opredeljuje, da bodo postopki, povezani z izvajanjem, običajno zaupni, bodo rezultati postopkov običajno pregledni.

Vprašanja, ki se pojavljajo v nepridruženih državah

39. Kot sledi iz drugega odstavka poglavja Zasnove in načela, se družbe spodbujajo, da spoštujejo Smernice, kjer koli poslujejo, ter pri tem upoštevajo posebne okoliščine vsake države gostiteljice.

- Če se s Smernicami povezana vprašanja pojavijo v nepridruženi državi, bo domači NKT sprejel vse potrebne ukrepe, da se bo seznanil z zadevnimi vprašanji. Čeprav ni vedno mogoče dobiti dostopa do vseh pomembnih informacij ali združiti vseh vpletenih strank, lahko NKT še vedno obravnava poizvedbe in izvaja druge dejavnosti za zbiranje podatkov. Primeri takih ukrepov lahko zajemajo vzpostavljanje stika z vodstvom družbe v domači državi, ali, če je to primerno, z ambasadami in vladnimi predstavniki v nepridruženi državi.
- Zaradi sporov z zakonodajo, pravilniki, pravili in politikami države gostiteljice je lahko izvajanje Smernic v posebnih primerih v nepridruženih državah zahtevnejše kot v pridruženih državah. Kot je zapisano v pripombah k poglavju Splošne politike, velja, da Smernice, čeprav so v številnih primerih nad zakonom, ne smejo in ne nameravajo družbe postaviti v položaj, v katerem bi se ta spoprijemala z nasprotujočimi zahtevami.
- Vpletene stranke bo treba seznaniti z omejitvami izvajanja Smernic v nepridruženih državah.
- S Smernicami povezana vprašanja v nepridruženih državah so lahko tudi predmet razprav na sestankih NKT, s čimer se ustvari strokovno znanje obravnavanja vprašanj, ki se pojavijo v nepridruženih državah.

Okvirno časovno obdobje

40. Postopek za posebne primere sestavljajo tri faze:

1. *Začetna ocena in odločitev, ali se v pomoč strankam ponudijo dobre usluge:* NKT si morajo prizadevati, da bodo začetno oceno opravili v treh mesecih, čeprav morda potrebujejo več časa za zbiranje podatkov, potrebnih za informirano odločitev.
2. *Pomoč strankam pri njihovih prizadevanjih za rešitev odprtih vprašanj.* Če se NKT odloči ponuditi svoje dobre usluge, mora stremeti k pravočasnemu reševanju vprašanj. Ob zavedanju, da je tudi ob uporabi dobrih uslug, vključno z mediacijo in spravnim postopkom, napredek v postopku odvisen predvsem od vpletenih strank, bi moral NKT po posvetovanju s strankami določiti realistično časovno obdobje za razpravo med strankami za reševanje odprtih vprašanj. Če se strankam v tem časovnem obdobju ne uspe dogovoriti, se NKT z njimi posvetuje o pomenu nadaljnje pomoči; če NKT ugotovi, da nadaljevanje postopka verjetno ne bo prineslo rezultatov, mora končati postopek in pripraviti izjavo.
3. *Zaključek postopkov.* NKT mora podati izjavo ali poročilo v treh mesecih po končanem postopku.

41. Splošno načelo je, da si mora NKT prizadevati, da postopek konča v 12 mesecih po prejemu obvestila o posebnem primeru. Samoumevno je, da je to časovno obdobje treba podaljšati, če okoliščine to zahtevajo, na primer če se izpostavljena vprašanja nanašajo na nepridruženo državo.

Poročanje Odboru za investicije

42. Poročanje bo pomembna odgovornost NKT, ki bodo tudi pomagali zgraditi bazo znanja in ključnih kompetenc za krepitev učinkovitosti Smernic. V tej luči bodo NKT poročali Odboru za investicije, da se v letno poročilo o Smernicah OECD vključijo podatke o vseh posebnih primerih, ki so jih izpostavile stranke, tudi o tistih, ki so v postopku izdelave začetne ocene, tistih, za katere so bile podane ponudbe dobrih uslug in razprave potekajo, in tistih, pri katerih se je NKT po izdelavi začetne ocene odločil, da zanje ne bo ponudil dobrih uslug. Pri poročanju o izvedbenih dejavnostih v posebnih primerih bodo NKT

upoštevali zahteve glede preglednosti in zaupnosti, kot so navedene v odstavku C-4.

II. Komentar o postopkovnih navodilih za Odbor za investicije

43. Postopkovna navodila k Sklepu Sveta dajejo dodatna navodila Odboru za izvajanje njegovih odgovornosti, ki zajemajo:
  - pravočasno in učinkovito opravljanje odgovornosti;
  - obravnavanje zahtev za pomoč, ki jih podajo NKT;
  - organiziranje izmenjav mnenj o dejavnostih NKT;
  - možnost posvetovanja z mednarodnimi partnerji in strokovnjaki;
44. Nezavezujoča narava Smernic nikakor ne omogoča Odboru, da bi ravnal kot sodni organ ali organ, podoben sodnim. Poleg tega izsledkov in izjav NKT (razen razlag Smernic) ni mogoče izpodbijati s posredovanjem pri Odboru. Določba, da odbor ne sklepa o ravnanju posameznih družb, se je ohranila tudi v Sklepu.
45. Odbor preuči zahteve NKT za pomoč pri izvajanju dejavnosti, tudi v primeru dvomov glede razlage Smernic v posebnih okoliščinah. Ta odstavek prenaša določbe odstavka C-2c) Postopkovnih navodil v Sklep Sveta glede NKT, ki navaja, da se NKT lahko posvetujejo z Odborom, če dvomijo o pravilnosti razlage Smernic v teh okoliščinah.
46. V okviru razprave o dejavnostih NKT lahko Odbor poda priporočila za izboljšanje delovanja, če je to potrebno, tudi glede učinkovitega izvajanja Smernic.
47. Odbor bo preučil tudi vsako utemeljeno pritožbo pridružene države, posvetovalnega organa ali OECD Watch, da NKT ne opravljal svojih postopkovnih odgovornosti pri izvajanju Smernic v posebnih primerih. S tem so dopolnjene določbe dela o Postopkovnih navodilih glede poročanja NKT o njihovih dejavnostih.
48. Pojasnila vsebine Smernic na multilateralni ravni bodo ostala ključna odgovornost Odbora, s čimer se zagotovi, da se razlage vsebine Smernic med državami ne razlikujejo. Odbor bo preučil tudi vsako utemeljeno poizvedbo pridružene države, posvetovalnega organa ali OECD Watch, ali je pojasnilo Smernic, ki ga je dal NKT, skladno z razlago Odbora.

49. Zaradi vključevanja nepridruženih držav v zadeve, ki jih zajemajo Smernice, lahko Odbor zainteresirane nepridružene države povabi na svoje sestanke, letne okrogle mize o odgovornem poslovanju podjetij in sestanke glede posebnih projektov o odgovornem poslovnem ravnanju.
50. Ne nazadnje lahko Odbor pozove strokovnjake, da podajo svoje mnenje o širših zadevah (na primer otroškem delu ali človekovih pravicah) ali posameznih vprašanjih ter da pomagajo krepiti učinkovitost postopkov. V ta namen lahko Odbor uporabi strokovno znanje OECD, mednarodnih organizacij, svetovalnih teles, nevladnih organizacij, akademikov in drugih. Samoumevno je, da to ne bo postal način reševanja posameznih vprašanj.

ORGANIZACIJA ZA GOSPODARSKO SODELOVANJE IN RAZVOJ

OECD je edinstven forum, kjer vlade sodelujejo pri obravnavanju gospodarskih, socialnih in okoljskih izzivov globalizacije. OECD je prav tako vodilen pri prizadevanjih razumeti in pomagati vladam, da se odzivajo na nove razvoje in vprašanja, kot je korporativno upravljanje, informacijsko gospodarstvo in izzivi starajočega se prebivalstva. Organizacija ponuja okolje, kjer lahko vlade primerjajo svoje politične izkušnje, iščejo odgovore na skupne težave, prepoznavajo dobro prakso in delujejo v skladu s koordinacijo domačih in mednarodnih politik.

Članice OECD so: Avstralija, Avstrija, Belgija, Kanada, Čile, Češka republika, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Madžarska, Islandija, Irska, Izrael, Italija, Japonska, Koreja, Luksemburg, Mehika, Nizozemska, Nova Zelandija, Norveška, Poljska, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Švica, Turčija, Združeno kraljestvo in Združene države Amerike. Evropska unija sodeluje pri delu OECD.

OECD Publishing široko razširja rezultate statističnih podatkov in raziskav o gospodarskih, socialnih in okoljskih vprašanih organizacije ter konvencije, smernice in standarde, ki jih sprejmejo člani organizacije.

Originalna verzija te brošure je bila izdana pod naslovom OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2011 Edition/Les principes directeurs de l'OCDE à l'intention des entreprises multinationales

Édition 2011, © 2011, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Paris

Ta prevod je objavljen v dogovoru z OECD. To ni uradni OECD prevod.

English version: ISBN 9789264115286/DOI:
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en>

French version: ISBN 9789264115422/DOI:
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264115439-fr>

